

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2023. NOVEMBER-DECEMBER | 79. ÉVF. 9-10. SZÁM

*Dr. Szombati
Zsigmondné*
gyógypedagógus

ESÉLYTEREMTÉS,
FELZÁRKÓZTATÁS

OKTATÁSI
HIVATAL

CINCA KATICA

Advent

Sötét, ködös éjben
Gyertya lángja lobban,
Vigyázza a léptem,
Vigyázza a léptem.

Deres, szeles télben
Két szál gyertya lobban,
Igazgatja léptem,
Igazgatja léptem.

Szívem rejtekében
Sok szál gyertya lobban,
Megszépíti léptem,
Megszépíti léptem.

Fehér hóesésben
Három gyertya lobban,
Csalogatja léptem,
Csalogatja léptem.

Égi angyalfényben
Négy szál gyertya lobban,
Megállítja léptem,
Megállítja léptem.

Tanulás másként

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** főszerkesztő | Fotó: Dömölky Dániel

Talán az egyik legmarginálisabb, legkevésbé fókuszban lévő szegmense az oktatásnak az, hogy miként tudunk a tanulásban segíteni azoknak, akik eltérő szociális háttérrel rendelkeznek, vagy olyan érzékszervi vagy értelmi fogyatékkal élnek, mely megnehezíti számukra a tanulást. Éppen ezért éreztem fontosnak, hogy ezt a területet is kicsit jobban körüljárjuk.

November-december havi lapszámunk témája tehát az esélyteremtés, felzárkóztatás. Számomra az egyik legérdekesebb kérdés – hiszen vajmi keveset tudunk róla –, hogy miként zajlik az oktatás egy olyan intézményben, ahol látássérült, siket és értelmi fogyatékos tanulók sokszor integráltan vesznek részt a tanórákon, kis csoportokban. A budapesti Vakok Iskolájának vezetője, *Dr. Szombati Zsigmondné* egy igazán elhivatott pedagógus, aki gyermekkorától tudta, hogy tanító néni szeretne lenni. Minden biztonnal ez a motivációja, a tenni akarás vitte előre pályáján és sarkallta olyan innovációkra, mint például az általa megalkotott AtoMol projekt, mely főként a látássérült diákoknak könnyíti meg az atomokkal való megismerkedést.

Nagyon fontos ugyanakkor már az óvodában elkezdni a felzárkóztatást, legfőképp akkor, ha egy halmozottan hátrányos helyzetű régióról beszélünk. A Hosszúpályiban található Roma Nemzetiségi Óvoda lassan egy évtizedes működése is bizonyítja, hogy miként lehet egy lelkes és összetartó közösséggel csodákat elérni. Az intézmény vezetője, *Csonkáné Lakatos Klára* beszélt lapunknak arról, miként segít az óvoda a roma és magyar nyelvi és kulturális örökség megőrzésében, átadásában és az iskolára való felkészítésben. A köznevelési intézmények mellett természetesen kiemelten fontos szerepük van az egyéb támogató intézményeknek is; ezért a pedagógiai szakszolgálatok feladatairól *Mosányi Emőket*, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatóját, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat sok évtizedes munkájáról pedig *Dr. Edvi Péter* alapító elnököt kérdeztük, de mindemellett bemutatjuk a régóta sikeresen működő Arany János Programokat is.

Aktuális rovatunkban számos érdekes konferenciáról tudósítunk ezúttal is, de megismerhetik az immáron második alkalommal Pécsi Eszter Tanári Díjjal kitüntetett *Drávucz Anita* matematika–fizika szakos mesterpedagógust is. *Érettségi változások* rovatunkban a változó érettségi vizsgarendszer és felsőoktatási felvételi pontszámítás kerül terítékre, míg *Van új a NAT alatt* rovatunkban ezúttal a sajátos nevelési igényű tanulóknak fejlesztett új tankönyveket mutatjuk be. *Oktatás-nevelés* rovatunkban a Bólyi Általános Iskolában megvalósuló *A mi Petőfink* projektét mutatjuk be, *Innovatív pedagógia* című rovatunkban pedig *Barta József Istvánnal*, az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatójával beszélgettünk az innovációt támogató vezetői elvekről, módszerekről és a náluk megvalósuló programokról.

Lélekbúvár rovatunkban ezúttal a hónap témájához kapcsolódóan *Balogh Ádám* pszichológussal beszélgettünk a fogyatékkal élő diákokról és az integrált oktatás hosszabb távú pozitív hatásairól. *Spori!* című rovatunkban pedig nemcsak egy fiatal birkózó tehetséget, a 15 éves ceglédi *Budai Ferencet* ismerhetik meg, hanem edzőjét, *Pap Ferencet* is.

Egyúttal szeretném megragadni az alkalmat, hogy egy kis időre elköszönjek Önöktől, és a lap főszerkesztésével járó feladatokat átadjam kiváló kollégámnak, *Karkó Ádámnak*. Bízom benne, hogy az új esztendőben is olvasóink között tudhatjuk Önöket, lapszámainkhoz a továbbiakban is jó elmélyülést, illetve meghitt, áldott, békés karácsonyi ünnepeket kívánok!

Új Köznevelés magazin

Alapító:

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó:

Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó:

Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal elnöke

Felelős szerkesztő:

Kamp Alfréd fősztályvezető

Főszerkesztő:

Indri Dániel Janisz

Szerkesztő:

Karkó Ádám, Vágóné Ugró Szilvia

Szerkesztőbizottsági tagok:

Kaposi József, Ötvös Zoltán, Sipos Imre

Olvasószerkesztő:

Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő:

Pattantyus Gergely

Hirdetés: kozneveles@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:

kozneveles@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

E-mail: kozneveles@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles

Layout-tervek: Salt Communications Kft.

Fotók: Shutterstock.com

Címdoldal fotó: Pálfi Erika

HU ISSN 2939-6050 (Online)

HU ISSN 2064-0625 (Nyomtatott)

[megj.: 2013-2021]

Terjedelem: 3,5 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Indri Dániel Janisz: Tanulás másként

AKTUÁLIS

- 3 Madách 200 – Átadták az emlékévként meghirdetett irodalmi vetélkedő díjait
- 4 Díjakat vehettek át a 45. Diákfotó-pályázat győztesei
- 6 Klassz Napok 2023/24 – Kedvezményes diákvetítések az artmozikban
- 7 Kiemelkedő tehetséggondozó középiskolai tanárokat díjazott a Pro Progressio alapítvány
- 8 Egy tanároknak szóló díj a diákok számára is kitüntetés – interjú **Drávucz Anita** matematika-fizika szakos mesterpedagógussal

OKTATÁS-NEVELÉS

- 10 **VAN ÚJ A NAT ALATT**
Új fejlesztésű tankönyvek sajátos nevelési igényű tanulóknak
- 13 **ÉRETTSÉGI VÁLTOZÁSOK** > Változó érettségi vizsgarendszer és felsőoktatási felvételi pontszámítás – interjú **Kaplonyi Andrea** osztályvezetővel és **Pethő Judit** fősztályvezetővel (Oktatási Hivatal)
- 16 **INNOVATÍV PEDAGÓGIA**
Támogató vezetők nélkül nincs innováció – bemutatkozik a Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola
- 20 „A mi Petőfink” – Projektév a Bólyi Általános Iskolában
- 26 **LÉLEKBÚVÁR**
Fogyatékkal élők iskolai integrációja – interjú **Balogh Ádám** pszichológussal

A HÓNAP TÉMÁJA: ESÉLYTEREMTÉS, FELZÁRKÓZTATÁS

- 30 A látássérült gyerekek gyógypedagógusa, akinek a vidámsága mindenkire átragad – interjú **Dr. Szombati Zsigmondné Panni** gyógypedagógussal
- 35 Nevelési segítséget nyújtanak pedagógusok és szülők számára – interjú **Mosányi Emőkével**, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatójával
- 38 Az Arany János Programok bemutatása
- 40 Harmincnégy éve a hátrányos helyzetű és beteg gyerekekért – interjú **Dr. Edvi Péterrel**, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat alapító elnökével
- 43 Egy intézmény, ahol nemcsak a gyerekeket, hanem a családokat is segítik – interjú **Csonkáné Lakatos Klárával**, a Hosszúpályi Roma Nemzetiségi Óvoda vezetőjével

A MI VILÁGUNK

- 46 **SPORI!**
Öröklődő sportszennvedély? – riportbeszélgetés **Budai Ferenc** birkózóval és **Pap Ferenc** vezetőedzővel
- 50 Kulturális ajánló
- 52 Évfordulók
- 54 Iránytű
- 56 Pályázatok

Madách 200

Átadták az emlékév alkalmából meghirdetett irodalmi vetélkedő díjait

Átadták a Madách 200 címmel meghirdetett irodalmi vetélkedő díjait október 23-án Budapesten. A Magyar Nemzeti Múzeum és a Rákóczi Szövetség Madách-emlékév alkalmából megrendezett versenyén az első díjat a Szarvasról érkező Csodaszarvas csapata vette át.

Szöveg: MTI | Kép: Szigetváry Zsolt / MTI

A háromfordulós verseny második díját a pásztói *Irodalmisták* nyerték el, a harmadik helyezést a salgótarjáni *E pluribus unum* nevű csapat érte el.

L. Simon László főigazgató (2023. november 9-től *Hammerstein Judit* tölti be a mb. főigazgatói tisztséget a Magyar Nemzeti Múzeum élén – a szerk.) a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében tartott díjátadó ünnepségen kiemelte, hogy *Madách Imre* országgyűlési képviselőként is tevékenykedett, és 1861-ben, amikor megválasztották, a képviselőház a múzeum dísztermében ülésezett. Fontosnak nevezte, hogy a diákok eljutottak a Nemzeti Múzeumba. Azt kívánta nekik, hogy azzal az érzéssel menjenek haza, hogy nem elég ezt egy életben egyszer „kipipálni”, évente vissza kell térni. Ez a magyarság egyik legrégebbi kulturális intézménye, amit mindenkinek rendszeresen látogatnia kell – fűzte hozzá.

Mint mondta, hálásak *Kövér Lászlónak*, az Országgyűlés elnökének, hogy *Budai László*, a Misszió Tours ügyvezetője javaslata alapján a kezdeményezésük mellé állt, és az évfordulón Petőfi mellett figyelmet tudtak fordítani a magyar irodalomtörténet egyik legnagyobb alakjára, Madách Imrere is. *Az ember tragédiájáról* szólva elmondta: ez az a mű, amelyet a legtöbbször olvasott, mindig újra és újra elővette; ha egy lakatlan szigetre három könyvet vihetne magával, köztük lenne *Az ember tragédiája*.

Gratulált a diákoknak, és köszönetet mondott felkészítő tanáraiknak, hangsúlyozva, hogy a nemzet megmaradásához a pedagógusok áldozatos munkájára nagy szükség van. Köszönetet mondva a Rákóczi Szövetségnek, hangsúlyozta: ez egy olyan együttműködés első állomása, amely folytatódni fog.

Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke elmondta: a rendezvényen az 1956-os forradalom mellett azt ünneplik, hogy a 200 évvel ezelőtt született Madách Imre „berobbant” mint író, költő, és gazdagítja a magyar kultúrát. Ünnepeljük azt is, hogy sokan együtt vagyunk itt, a Kárpát-medencéből – mondta, szintén a tanároknak mondva köszönetet a diákok felkészítéséért.

„Azt kívánom, hogy ezeket az élményeket, találkozásokat vigyék el magatokkal, és legyen szép emlék, ami gazdagítja a történelemtudatokat, az irodalmi tudatokat és a magyar kultúrához való kötődésüket” – mondta. A versenyen, amelyre háromfős, Kárpát-medencei diákcsapatok jelentkezhetek, csaknem száz csapat mérte össze tudását. Az első forduló legeredményesebb 60 csapata vett részt a második fordulóban, amelyet ifjúsági találkozó és 1956-os emlékünnepek részeként rendeztek meg Budapesten. A múzeumban tartott vasárnapi középöntőben 60 csapat versenyzett, a hétfői döntőbe a tíz legjobb jutott be.

Az első fordulóban három területet érintettek: Madáchot és korát, *Az ember tragédiáját*, valamint annak utóéletét. A közép- és az országos döntőben a lexikális tudás mellett a szövegértelmezői és elemzői felkészültséget is figyelembe vették, de teret kapott a kreativitás is. A versenyen több különdíjat is átadtak.

Díjakat vehettek át a 45. Diákfotó-pályázat győztesei

„Szép fényeket kívánok!” Ezzel a köszöntéssel nyitották meg 2023. október 27-én a Budai Vár Karakas pasa tornyában tartott **45. Diákfotó-pályázat díjátadóját**, amit a Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthok Országos Szövetsége (MAFOSZ) hirdetett meg. A díjátadót **Pálfi Erika** és **Szabó Csilla** moderálták.

Szöveg: Karkó Ádám | Fotó: Horváth Imre

A megújult és kibővült diákfotó-pályázat széles körű érdeklődésre tartott számot, az ország számos iskolája nevezett a pályázatra. 92 iskola regisztrált (144 regisztráció történt). A pályázó iskolák összesen 875 képet tölthettek fel.

A zsűri tagjai voltak:

- **Horváth Imre**, a MAFOSZ elnöke
- **Bedő Kornél**, a MAFOSZ alelnöke, a MAFOSZ oktatási bizottságának tagja
- **Szathmáry-Király Ádám**, a MAFOSZ oktatási bizottságának tagja

A díjakat és az ajándékkönyveket **Péterffy Balázs**, a Klebelsberg Központ szakmai elnökhelyettese, **Iszák Tibor**, a Nemzeti Pedagógus Kar alelnöke és Sonkád község polgármestere, **Horváth Imre**, a MAFOSZ elnöke, **Bedő Kornél**, a Nemzeti Pedagóguskar elnökségi

Életünk a víz kategória, II. díj: **Horváth Hanna** (Szombathelyi Neumann János Általános Iskola): *Az élet forrása*

tagja, a MAFOSZ alelnöke, a Compur Fotóklub vezetője és az egyik támogató, a Fotoplus Kft. képviselőjében **Stokucs Gábor** adták át.

Horváth Imre nyitóbeszédében elmondta, hogy szerinte attól válik valaki e művészeti ág kiemelkedő képviselőjévé, ha képes észrevenni azt, amit a laikusok nem látnak: azt az apróságot, amitől egy kép művészeti alkotássá válik.

A pályázat kiállítási anyagából egy fotóalbumot is megjelentetett a MAFOSZ, melyet minden díjazott és eredményesen szereplő diák megkapott.

Bedő Kornél bejelentette, hogy a MAFOSZ jövőre is megrendezi a 46. Országos Diákfotó-pályázatot.

Horváth Imre zárszavában azt a kérdést tette fel: vajon tudunk-e képet olvasni? Mert a fotósok biztosan tudnak. És éppen azért kiemelten fontos művészeti ág a fotózás, mert lehetőséget biztosít azok számára – olyan tanulókra gondolván –, akiknek nincs olyan kitűnő kezűgyessége, viszont szeretnék érzéseiket kifejezni, és ha elég energiát áldoznak fotózási tudásuk fejlesztésébe, akkor sikeres fotósokká válhatnak. Hozzátette, bízik benne, hogy a fényképezés az iskolai oktatásban, a művészeti és a vizuális nevelésben néhány év múlva talán már nagyobb szerepet kaphat.

A díjazott alkotások a MAFOSZ oldalán ingyenesen megtekinthetők.

További információk: <https://mafosz.hu/mafosz.html>

A díjazottak és meghívott vendégek az esemény fotóisait is lencsevégre kapták

DÍJAK

Általános iskola

Életünk a víz

- I. hely: *Dubiczky Benő* – Kispesti Erkel Ferenc Általános Iskola: *Oázis*
II. hely: *Horváth Hanna* – Szombathelyi Neumann János Általános Iskola: *Az élet forrása*
III. hely: *Schök Dániel* – Kastélydombi Általános Iskola: *Harmatcseppek*
Különdíj: *Fata Gergely* – Landorhegyi Sportiskolai Általános Iskola: *Könnycsepp*

Fekete-fehér

- I. hely: *Kiss Benedek* – Landorhegyi Sportiskolai Általános Iskola: *Elmúló technika*
II. hely: *Bay Jázmin* – Sugovica Sportiskolai Általános Iskola: *Társas kapcsolatok*
III. hely: *Hegyi Roland* – Kecskeméti Vásárhelyi Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola: *Papírchitektúra*
Különdíj: *Csuvár Barnabás* – Kiskun Alapfokú Művészeti Iskola: *Dobókocka*

Érzelmek

- I. hely: *Oroszi Terézia* – Budafok-Tétényi Nádasdy Kálmán Alapfokú Művészeti Iskola és Általános Iskola: *Ne engem*
II. hely: *Pető Linda* – Budafok-Tétényi Nádasdy Kálmán Alapfokú Művészeti Iskola és Általános Iskola: *Te csak pihenj*
III. hely: *Dragus Cyntia* – Szellő EGYMI: *Nem is tudom*
Különdíj: *Irsa Kende* – Kiskun Alapfokú Művészeti Iskola: *Szorongás*

Középiskola

Életünk a víz

- I. hely: *Vasadi Róbert* – Puskás Tivadar Távközlési Technikum: *Frissítő pára*
II. hely: *Csóka Botond* – Kecskeméti Bányai Júlia Gimnázium: *Titokzatos csermely*
III. hely: *Gál Imre* – Högyes Endre Gimnázium: *Vízet*
Különdíj: *Balázs Martin* – ÉÁSZC Mátra Erdészeti Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium: *Szitakötő*

Fekete-fehér

- I. hely: *Éber Boldizsár* – Békéscsabai Szakképzési Centrum Szent-Györgyi Albert Technikum és Kollégium: *Érintés – Kemogram*
II. hely: *Szpisjak Nadin* – BSZC Szent-Györgyi Albert Technikum és Kollégium: *Barátság*
III. hely: *Szanicza Dóra* – Kaposvári Zichy Mihály Iparművészeti Szakgimnázium: *Hommage a Daguerre*
Különdíj: *Kiss-Tóth Marcell* – Szerencsi Szakképzési Centrum Tokaji Ferenc Technikum, Szakgimnázium és Gimnázium: *Tejút*

Érzelmek

- I. hely: *Csonka Emese* – Kaposvári Zichy Mihály Iparművészeti Szakgimnázium: *Bipoláris*
II. hely: *Molnár Dorina* – BSZC Szent-Györgyi Albert Technikum és Kollégium: *Megtörve*
III. hely: *Szpisjak Nadin* – BSZC Szent-Györgyi Albert Technikum és Kollégium: *Önfeledt öröm*
Kollekció különdíj: *Bognár Andrea* – Kaposvári Zichy Mihály Iparművészeti Szakgimnázium: *Összetörve I–III.*

A 45. Diákfotó-pályázat iskolai eredményei itt érhetőek el:
<https://mafosz.hu/2-uncategorised/448-45-diakfoto-palyazat-iskolai-eredmenyei.html>

Érzelmek kategória, I. díj: *Csonka Emese* (Kaposvári Zichy Mihály Iparművészeti Szakgimnázium): *Bipoláris*

Badovszky László (Szerencsi Szakképzési Centrum Tokaji Ferenc Technikum, Szakgimnázium): *Reggeli harmatban*

Kép a háttérben: Fekete-fehér kategória, I. díj: *Kiss Benedek* (Landorhegyi Sportiskolai Általános Iskola): *Elmúló technika*

KLASSZ NAPOK 2023/24

Kedvezményes diákvetítések az artmozikban

A Nemzeti Filmintézet (NFI) 2020 márciusában indította el a KLASSZ oktatási és ifjúsági programot, amely a klasszikus magyar filmekre épül. Ezt a kezdeményezést bővíti országos körűvé a Nemzeti Filmintézet és az Art-Mozi Egyesület új, közös programja, mely a „KLASSZ NAPOK – Diákvetítések az artmozikban” nevet kapta.

Szöveg: Nemzeti Filmintézet

NFI
NEMZETI FILMINTÉZET
MAGYARORSZÁG

KLASSZ
NAPOK

ART-MOZI
EGYESÜLET

Diákvetítés az Uránia Nemzeti Filmszínházban
Fotó: Kiss Tamás

A 2023 szeptemberétől induló együttműködés célja, hogy minél több általános és középiskolás jusson el moziba, és legyen része a közösségi filmnézés élményében. Az Art-Mozi Egyesület ennek érdekében bevonja a hazai artmozikat mint a vetítések fő helyszíneit, és folyamatos kapcsolatot tart az iskolák, a filmszínházak és a filmeket biztosító forgalmazók között.

Mit kínálnak a programban részt vevő pedagóguskollégák részére?

KLASSZIKUS ÉS ÚJ FILMEK SZÉLES VÁLASZTÉKA

A klasszikus hazai filmkincsre épülő, valamint a közelmúlt magyar filmterméséből álló válogatás szinte minden tantárgy oktatásában segítséget nyújthat a magyar irodalomtól a történelmen, a digitális és vizuális kultúrán, a dráma és színház, és természettudományi tantárgyakon át az osztályfőnöki órákon feldolgozandó morális problémákig. Ez a válogatás hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok jobban megértsék az adott témát, közelebb kerüljenek egy-egy korszakhoz.

A programban elérhető filmek részletes listája alább elérhető:

- Klasszikus magyar játékfilmek (103 film)
<https://shorturl.at/celqt>
- Klasszikus magyar rövidfilmek (22 film)
<https://shorturl.at/jkxyN>
- Kortárs magyar játékfilmek (25 film)
<https://shorturl.at/FKRS7>

A fenti oldalak megtekintését a táblázatos formátum miatt laptopon vagy asztali számítógépen javasoljuk.

KEDVEZMÉNYES MOZIVETÍTÉSEK

A filmeket az iskolájukhoz legközelebb eső artmoziban tudják megtekinteni, kivételesen kedvezményes, 500 Ft / fő jegyáron. A jelentkezési űrlap kitöltését követően

az NFI kollégái javaslatot tesznek a lehetséges vetítési helyszínekre, és a kiválasztott mozival az Art-Mozi Egyesület projektkoordinátora egyeztet a vetítés részleteiről.

- A programban részt vevő települések, mozik listája
<https://shorturl.at/ikBIM>

OKTATÁSI SEGÉDANYAGOK

A filmek egy részéhez már komplex tanári segédanyag-csomag is rendelkezésre áll, amely ötleteket és kreatív feladatokat kínál a filmek élményszerű feldolgozásához. Ez a program különösen fontos a mai tizenévesek számára, hiszen az ő nyelvük, kifejezőmódjuk és tudásuk már jóval nagyobb arányban a képi ábrázoló-sokon, jeleken és mozgóképeken alapul, mint az előző nemzedékeké.

- A programban elérhető oktatási segédanyagok listája
<https://shorturl.at/qrVYZ>

SZERVEZÉSI TISZTELETDÍJ

Az egyes csoportos diákvetítések során közreműködő, az osztályt, csoportot kísérő egy fő pedagógus szervezőmunkáját minden sikeresen megvalósult vetítés után **bruttó 10.000 Ft megbízási díjjal** honorálják, az Art-Mozi Egyesülettel kötött egyedi megbízási szerződés alapján.

JELENTKEZÉS A PROGRAMBA

Ha körvonalazódott Önben, melyik filmet, filmeket szeretné a diákjaival megtekinteni, kérjük, töltsse ki az alábbi oldalon elérhető jelentkezési űrlapot!

- Jelentkezési űrlap a „Klassz Napok 2023-24” program keretében megvalósuló vetítésekre:
<https://www.artmoziegyesulet.hu/klassz-napok-2023-24/jelentkezési-urlap/>

Kiemelkedő tehetséggondozó középiskolai tanárokat díjazott a Pro Progressio alapítvány

2023. október 17-én 15. alkalommal díjazta a BME mellett működő Pro Progressio alapítvány azokat a kiemelkedő, 55 év alatti, matematikát, fizikát, kémiát, informatikát oktató középiskolai tanárokat, akik tanítványaikat a műszaki és természettudományi pályák választására orientálják, valamint diákjaik hazai és nemzetközi tanulmányi és szakmai versenyeken érnek el kimagasló eredményeket.

Fotó: Geberle Bertalan

A tanárok teljesítményét elismerő díj 2022 óta viseli Pécsi Eszter, az első magyar mérnöknő nevét, aki 1965-ben az év statikusa címet nyerte el az USA-ban. A díj elnevezésével az alapítvány ösztönözi szeretnő a középiskolás lányokat a mérnöki pálya választására, hangsúlyozza továbbá azt is, hogy a tudományos munkában és kutatásban ugyanolyan karrierlehetőségek állnak a nők, mint a férfiak előtt.

A díjátadó ünnepségen a 11 kiváló pedagógust *Balatonai Katalin*, a Belügyminisztérium köznevelési helyettes államtitkára, *Csépe Valéria*, a MAB elnöke, *Erdei Anna*, az MTA főtitkárhelyettese és *Hajnal Gabriella*, a Klebelsberg Központ elnöke köszöntötte.

A díjakat *Czigány Tibor*, a BME rektora és *Pakucs János*, az alapítvány kuratóriumának elnöke adták át.

Pécsi Eszter Tanári Díjban részesült pedagógusok 2023-ban:

- *Bakosné Novák Andrea* (Kempelen Farkas Gimnázium, Budapest)
- *Czirók Adrienn* (Eötvös József Gimnázium, Budapest)
- *Csizmaziáné Fazekas Beáta* (Lovassy László Gimnázium, Veszprém)
- *Drávucz Anita* (Verseghy Ferenc Gimnázium, Szolnok)
- *Dr. Fülöp Zsolt* (Gödöllői Református Líceum Gimnázium)

- *Gyertyán Attila* (ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium)
- *Horváth Ferenc* (Karinthy Frigyes Gimnázium, Budapest)
- *Kilián Balászné Raics Katalin* (Ciszterci rend Nagy Lajos Gimnáziuma és Kollégiuma, Pécs)
- *Molnár Krisztina* (Miskolci Herman Ottó Gimnázium)
- *Pásztorné Petrétei Noémi* (Gödöllői Török Ignác Gimnázium)
- *Dr. Türk Gábor* (Debreceni Fazekas Mihály Gimnázium)

A Pécsi Eszter Tanári Díjban részesült pedagógusok aktív tananyagfejlesztők, közösségépítők, új ismeretek és módszerek fejlesztői és terjesztői, igazi példaképek. Hazánkban a tanulmányaikat a felsőoktatásban megkezdő diákoknak még a negyede sem választja a műszaki- és természettudományi szakokat, és ezen belül különösen alacsony a nők száma. A lányok pályaválasztását vizsgáló tanulmányok egyik megállapítása, hogy a középiskolás lányok pályaválasztásában a családok mellett a pedagógusok hatása is jelentős.

Erdei Anna, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárhelyettese a nők szerepének öröndetes változását az MTA Lendület programjával illusztrálta. 2009-ben az első nyertesek kizárólag férfiak voltak, idén a 19 támogatást elnyerő pályázó között 9 kutatónő volt. Az arány javul, de tovább kellene javítani. *Karikó Katalint* idézve felhívta a nők figyelmét arra, hogy a kutatói pályán nagyon fontos, hogy legyen önbizalmuk. *Czigány Tibor* rektor *Karikó Katalin* és *Krausz Ferenc* tanáira utalva kiemelte, hogy tanáraik nemcsak tudást adtak át, hanem a tanulás szeretetét is, és az elhivatottságra, a kitartásra is nevelték őket.

A Pécsi Eszter Tanári Díj nemcsak tisztelgés az első magyar mérnöknő emléke előtt, hanem egyben inspiráció is minden középiskolás lány számára, hogy bátran válasszák a műszaki és természettudományi pályákat – hangsúlyozta *Pakucs János*, a Pro Progressio alapítvány elnöke.

A díjazott tanárokról készült kiadvány itt elérhető: <https://shorturl.at/gimoX>

Egy tanároknak szóló díj a diákok számára is kitüntetés

Idén 15. alkalommal adták át a Pécsi Eszter Tanári Díjat, amelyre gimnáziumok és szakgimnáziumok tanárai pályázhattak, vagyis olyan matematika, fizika, biológia, kémia, informatika szakos tanárok, akik a diákok motivációjának erősítését szolgáló rendezvények szervezésében közreműködnek, akiknek tanítványai közül többen tettek emelt szintű érettségit, és/vagy sikerrel szerepeltek megyei, országos és nemzetközi középiskolai tanulmányi versenyeken. A díjazottaknak 2018–2022 között több olyan diákjuk is volt, akik érettségi után a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen folytatták tanulmányaikat. Az idei díjazottak közül **Drávucz Anitával** készíthettünk interjút, aki a szolnoki Verseyhy Ferenc Gimnázium matematika–fizika szakos mesterpedagógusaként immáron másodszor nyerte el az elismerést.

Szöveg: Karkó Ádám

Hol kezdődött a pályája, hogyan lett Önből matematika–fizika szakos tanár?

Középiskolás koromban derült ki, hogy igazán jó affinitással rendelkezem a fizika, kémia és matematika tantárgyakhoz, nem okozott különösebb nehézséget a tananyag megértése. Ugyanakkor tizenévesen egyáltalán nem foglalkoztam azzal, hogy mi leszek, ha nagy leszek, nem érdekelt a jövőtervezés. Ekkor azonban az osztályfőnököm a hátam mögött titokban összebeszélt édesanyámmal: úgy gondolta, nagyon jó lennék tanárnak. Ezután pedig követték egymást az események: jelentkeztem a Kossuth Lajos Tudományegyetemre (ma: Debreceni Egyetem), ahová felvételt is nyertem. Érdekes volt, hogy az egyetem első három évében csupán a szakos tárgyakat oktatták nekünk, arról ellenben egy szót sem hallottunk, hogyan kell majd a gyerekeket megtanítani mindarra, amiről mi is éppen akkor tanultunk. Végül negyed- és ötödéven elkezdődtek a mikrotanítások – ahol egymásnak tartottunk órákat a szaktársainkkal –, és iskolákba is bejártunk már. Amikor kezdtünk egyre jobban hozzá szokni ahhoz a tényhez, hogy mi tanárok leszünk, akkor tudatosult bennem is, mire vállalkoztam. Szerencsémre, amint elvégeztem az egyetemi képzést, rögtön állást kaptam a szolnoki Verseyhy Ferenc Gimnáziumban, ahol azóta is nagy örömmel dolgozom.

2015-ben már egyszer odaítélték Önnek a Pécsi Eszter Tanári Díjat. Milyen érzés újra a díjazottak névsorában szerepelni? Mit jelent Önnek a díj?

Nem gondoltam volna, hogy idén is megkapom a díjat, hiszen évente 11–12 embert jutalmaznak a Pécsi Eszter Tanári Díjjal, viszont megtisztelő volt, hogy a díjat odaítélők ez alkalommal is gondoltak rám, és megint csak odaítélték nekem a díjat. Nagyon fontos megerősítés

számomra ez az elismerés, hiszen ez mutatja azt, hogy jól végezzük a munkánkat az iskolában. Azért beszélek többes számban, mert úgy hiszem, hogy a díjat alapvetően nem egyedül én érdemeltem ki, hanem a gyerekekkel együtt nyertük el a méltó jutalmat. Hiszen ha nincs olyan tanulóm, akin látom, hogy képes rá és akarja is csinálni, amit kitűzött maga elé célként, akkor aligha lennék most a díjazottak sorában. Remélem, lesznek még olyan diákjaim a jövőben is, akik miatt érdemes csinálni, mert ők igazán sokat tesznek hozzá ahhoz, hogy a tanárok is elismerésekhez jussanak.

Mi jellemzi a pedagógiai hivatástudatát?

Nagyon hálás vagyok, hogy annak idején a Verseyhy Ferenc Gimnáziumban kezdhettem el a pályámat, ugyanis sem akkor, sem most nincsenek más olyan iskolák itt a környéken, ahol volna matematika tagozat. Budapesten, Debrecenben, Miskolcon és Szegeden vannak intézmények, amelyeknek van saját matematika tagozatuk, de a környékünkön nem található hasonló iskola. Tehát nyilvánvaló, hogy a környékről azok a diákok fognak hozzánk érkezni, akik már az általános iskola vége felé kitűnnek matematikából, ezért természetesen egy nagyon erős gyerekcsoport kerül az iskolánkba, akiknek pedig szintén hálás lehetek, mert nélkülük bizonyára én sem jutok el odáig, ahol most tartok.

Van olyan pedagógusegyéniség, akinek sokat köszönhet, aki elindította a pályán?

Az általános iskola 7–8. osztályában már emelt szinten tanultam a matematikát, de akkoriban még nem derült ki, hogy ezzel akarok majd a jövőben foglalkozni. Az egészben a pláne, hogy még ötös sem mindig voltam, leginkább a négyes és az ötös között ingadoztam, de valahogyan mégis nagyon élveztem a matematikaórákat.

Fotó: Geberle Bertalan

Az általános iskolai órákat is nagyon szerettem, majd a középiskolában egy kiváló tanárom volt – *Béres Jenőné* tanárnő –, aki egyszerre tanította nekem a matematikát és a fizikát, s mindemellett még az osztályfőnököm is volt. 11. és 12. osztályban a fakultációt is ő tartotta, és akkor karolt fel igazán, hiszen észrevette, hogy van bennem affinitás a tanári pályára, tehát lényegében neki köszönhetően lettem pedagógus.

Hogyan lehet élménydússá tenni a természettudományos tárgyak tanítását?

A kísérletekkel mindenképpen. Nyilván fizikából vannak kísérletek, amik kifejezetten felkelthetik a diákok érdeklődését. Sajnos manapság egyre ritkábban lehet hallani azt, hogy egy-egy intézményben a diákok gyakorlatorientált tanórán vesznek részt, hiszen gyakran nem jut elég idő arra, hogy a kísérletek is beleférjenek az órába. Matematikából persze más a helyzet, hiszen ott nincsenek kísérletek, de ha bárkiben megfog az érdeklődés csírája, akkor biztos vagyok benne, hogy mindenképp arra fog törekedni, hogy egy-egy matematikai problémát megoldjon.

Hogyan vélekedik arról, hogy a műszaki- és a természettudományi szakokra alig-alig jelentkeznek lányok? Mi lehetne a megoldás, hogy többen érdeklődjenek a természettudományok iránt?

Nem gondolom, hogy a jelentkezők nemében problémaként kell értékelni azt, hogy kevés a lány, semmiképpen nem baj ez. Szerintem valójában mindegy, hogy fiú vagy lány az az illető, akit nagyon érdekelnek a természettudományok vagy akár a műszaki világ. Az előző osztályomban, akik az elmúlt tanévben ballagtak el, összesen négy lány volt, a mostaniban pedig tíz fölött van a lányok száma. Teljesen változó az, hogy éppen

mennyi jelentkező van az adott képzéseken; van, amikor kiemelkedő a szám, de van, amikor visszaesik némiképp. Általában az a jellemző ezen a speciális matematika szakon, hogy a fiúk vannak többségben, ugyanakkor a most frissen indult osztályban kvázi fele-fele arányban van a nemek eloszlása, és nem maradnak el tudásban a lányok, sőt! Anno a matematika-fizika tanári szakon is vegyesen voltunk fiúk-lányok, viszont a fizikus csoportban csupán egyetlen lány volt, akit királynőjükként tiszteltek a fiúk.

Milyen jó tanácsot adna a pályakezdő természet-tudományos tanárkollégáknak? Mit tegyenek és mit ne tegyenek azért, hogy egyszer őket is jelöljék a díjra?

Azt tudom mondani, hogy nagyon sokat kell dolgozni, nem szabad sajnálni az éveket arra, hogy fejlesszük önmagunkat. Óriási lehetőség, ha az embernek van olyan közege, ahol matematika-fizika szakos órákat sok óraszámban tarthat, hiszen más osztályokban aligha lehet igazán kibontakozni ezzel a szakpárral. Persze van olyan eset, amikor egy-egy osztályból előkerül néhány olyan tanuló, akik valamilyen oknál fogva nem kerültek be a specializált matematika-fizika osztályba, de ezeknek az eseteknek a száma elenyészőbb, ritkán fordul elő ilyen. Ami szerintem igazán fontos, hogy nagyon kell koncentrálni az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyre (OKTV) – *előző lapszámunkban írtunk az OKTV-ről, egy magyar szakos OKTV-felkészítő tanárral készült interjúmat itt (shorturl.at/efFZ3) olvashatják* –, amire az ország minden szegletéből érkeznek tanulók és tanárkollégák, akiktől sokat lehet tanulni. Ugyanakkor az is elengedhetetlen, hogy önmagunkat folyamatosan képezzük, másként nem érhetünk fel a dobogó legtetetejére.

Új fejlesztésű tankönyvek sajátos nevelési igényű tanulóknak

A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek meghatározása a jelenleg hatályos köznevelési törvény szerint az olyan különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfo-gyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autiz-mus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd. Az SNI-s gyerekeknek állandó vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szo-ciokulturális okok miatt egyéni, a többségtől eltérő nevelési-oktatási szükségleteik vannak. Az SNI-s tanulók számára készültek el a 2018 és 2022 közötti fejlesztési időszakban azok a taneszközök, amelyek megkönnyítik a sajátos nevelési igényű tanulók tanulását.

Szöveg: **Kóródi Bence** | Összeállította: **Karkó Ádám**

A tananyagfejlesztések alapvetően egy speciális fejlesztésből indultak ki, melynek célja az volt, hogy a sajátos nevelési igénye és lehetősége integráltn váljon lehetővé a tipikus fejlődési ütemű tanulókkal, illetve az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-ok-tatási intézményekben, készségfejlesztő iskolákban elkülönülten oktatott gyerekek számára is.

A 2018 óta évente közel 40 rangos gyógypedagógus szakember közreműködésével fejlesztett, már akkre-ditált, az enyhe és középsúlyos SNI-kerettanterveknek megfeleltetett és jegyzékre került kiadványaink tétel-száma:

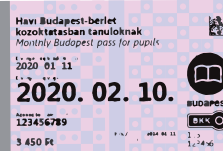
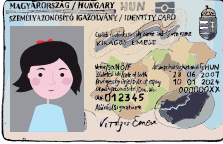
- 31.234 tördelt oldal (teljes tantárgyi és évfolyambeli lefedettséggel),
- 181 enyhe SNI-taneszköz,
- 72 középsúlyos SNI-taneszköz, összesen 253 papír-alapú tétel (mind letölthető a tankönyvkatalógusról is),
- 85 okosított tétel (44 enyhe SNI és 41 középsúlyos SNI).

A projektben fejlesztett SNI-kiadványok közül a leg-többet az új *Nat 2020* szerint frissítettek, dolgoztak át, akkreditáltattak és tettek jegyzékre. A maradék tétel-szám felmenő rendszerben kerül fel folyamatosan, de a *Nat 2012* szerint jóváhagyott taneszközök is rendel-hetők maradtak.

Az igazolványokba fontos adatok vannak beírva. A te igazolványodban a saját adataid vannak.

Nézd meg, milyen igazolványok vannak Magyarországon!

Az igazolványokra vigyázni kell! Nem szabad elveszíteni ezeket!

Készítsd el a saját játék igazolványodat! Először is írd be az igazolványodba a személyes adataidat. A könyvedben találsz matricákat. A matricákat beragaszthatod majd az igazolványodba.

A személyes adatok rólad szólnak. Ezek az adatok csak rád vonatkoznak. Tanuld meg a személyes adataidat!

LESSON 6

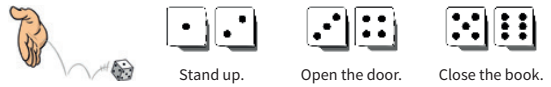
How many?

six

1 Answer.

2 Let's play.

3 Listen and repeat.

1, 2 Me and you. 3, 4 Close the door. 5, 6 Stand up, kids.

7, 8 Don't be late. 9, 10 I'm your friend.

7 = seven
8 = eight
9 = nine
10 = ten

A szakmai megvalósítás háttere és szempontjai: a technológiai megoldások szerepe

Gyógypedagógiai szakmai elvárások

- Fejlesztési szakaszonként kezelt, gyakran két évfolyamot vagy több altantárgyat felölelő, illetve a tanítási céloknak inkább megfelelő tankönyvtípusra fejlesztett kiadványok.
- A modern technológiai háttér követelménye (matriházás, fóliázás, puha mágnes használata, egymásra hajtható transzparens lapok, többszöri használhatóság, könnyen kezelhetőség stb.).

Szerkesztési és könyvszakmai alapvetések

- A gyógypedagógiai szakmai elvárások maximális teljesítése a szerkesztéstan magas szintjén a szerzők és a szaklektorok kérésének figyelembevételével.
- Költséghatékony nyomdatechnikai és kötetészeti megoldások megtalálása a minőségi kivitelezéshez.
- Dobozos kötetzet több kötetre bontva, gyűrűkapcsos lehetőséggel. Az oldalak sorrendje felcserélhető.
- A tanuló csak azokat a lapokat kapja meg, amelyek az ő adott szintjének megfelelőek, a kétéves fejlesztési szakasz évfolyamától függetlenül. A gyűrűkapocs helyén megfűrt lapok. A transzparens fóliák rétegesen egymásra hajthatók.
- Kihajtható (leporelló) oldalak. Differenciálás (több vagy kevesebb információ lehetősége) és a folyamatok, összefüggések felismerésének segítése.
- Thermofólia használata. A taneszköz tartósabb, kevésbé gyűrődik, jobban tisztítható, könnyebb lapozni, egy feladat többször megoldható.

A tevékenykedtetés fontossága

A taneszközök felépítése és feladatai aktív tevékenységre, közvetlen tapasztalatszerzésre, kísérletezésre, gyűjtőmunkára, tapasztalat útján szerzett ismeretekre, szituációs játékokra, beszélgetésekre ösztönöznek. Sokféle tevékenységre ösztönző matriházás és kivágható mellékletek, tanári tablók, játékok, letölthető tartalmak tartoznak hozzá.

Változó érettségi vizsgarendszer és felsőoktatási felvételi pontszámítás

2024 májusától új érettségi vizsgarendszer lép életbe, ezért az elmúlt időszakban lapszámról lapszámra számoltunk be olvasóinknak az egyes tantárgyakat érintő változásokról. A diákok számára nehéz időszak – és a februári jelentkezési határidő – közeledtével mostani interjúnkban a megújult érettségi változásairól, valamint a felsőoktatási felvételi pontszámításról beszélgettünk **Kaplonyi Andreával**, az Oktatási Hivatal (OH) Köznevelési Program-koordinációs Osztályának vezetőjével és **Pethő Judittal**, a Felsőoktatási Felvételi Főosztály főosztályvezetőjével.

Szöveg: Karkó Ádám

Milyen változtatásokra számíthatnak az érettségi lebonyolítását tekintve 2024-ben a diákok és tanáraik? Jelentős különbségeket ismerhetünk majd meg az előző érettségi vizsgarendszerhez képest?

Kaplonyi Andrea (K. A.): 2024-ben az érettségi vizsgák lebonyolítását tekintve semmilyen változás nem lesz, és arra sincs egyelőre szándék, hogy az elkövetkező években jelentős változás legyen. Fontos, hogy amikor az érettségi vizsgákkal kapcsolatos változásokról van szó, különbséget tegyünk a tartalmi szabályozás, illetve a vizsgára történő jelentkezés, a vizsga előkészítése, megszervezése és lebonyolítása között.

Mitől válik a 2024. évi tavaszi érettségi vizsgaidőszak mégis különlegessé?

K. A.: A 2024. évi tavaszi érettségi vizsgaidőszak több szempontból is különleges. Egyrészt ettől a vizsgaidőszaktól kezdve mindenkire egységesen az új vizsgakövetelmények érvényesek (kivéve a szakmai érettségi vizsgatárgyakat), másrészt a jelentkezés szempontjából fontos, hogy nem mindegy, ki, mikor és milyen képzési rendszerben kezdte meg középiskolai tanulmányait.

A gimnáziumi tanulók előrehozott és rendes érettségi vizsgára is a megszokott szabályozás szerint jelentkezhetnek. A középiskolai tanulmányaikat a 2019/2020. tanévben szakköznevelési nyelvi előkészítő év-

folyamon megkezdő tanulók választásuk szerint a 2023/2024. tanévben, 12. évfolyamon befejezhetik tanulmányaikat. Ez esetben, bár közismereti tantárgyakból nekik is az új vizsgakövetelmények szerint kell vizsgázniuk, kötelezően választandó vizsgatárgyuk a szakköznevelési ágazatának megfelelő szakmai vizsgatárgy lesz. Amennyiben ezen tanulók nem fejezik be tanulmányaikat, a 2024. tavaszi vizsgaidőszakban bármely kötelező érettségi vizsgatárgyból előrehozott érettségi vizsgát tehetnek.

A középiskolai tanulmányaikat a 2020/2021. tanévben megkezdő tanulók esetében különbséget kell tennünk a szakképzési törvény szerinti 5 évfolyamos technikumi képzésben tanulók és a köznevelési törvény szerinti 5 évfolyamos szakköznevelési képzésben tanulók között. A technikumi képzésben részt vevő tanulók 2024 tavaszán bármely kötelező érettségi vizsgatárgyból előrehozott érettségi vizsgát tehetnek, ha a szakképző intézmény szakmai programjában a tanuló számára az adott vizsgatárgyra vonatkozóan meghatározott követelményeket a vizsgázó teljesítette. Ez egyben azt is jelenti, hogy ezen tanulók érettségi bizonyítványt a 12. évfolyam végén nem kapnak. Ettől eltérő a szakköznevelési képzés szabályozása, ahol a 12. évfolyamos tanulónak az első félév befejezésekor nyilatkoznia kell arról, hogy tanulmányait a szakképző évfolyamon kívánja-e folytatni, vagy úgy dönt, hogy szakköznevelési tanulmányait a 12. évfolyam végén

befejezi, és a tanév végén érettségi vizsgabizonyítványt kíván szerezni. Így a szakgimnáziumi tanuló – ha tanulmányait nem folytatja – vagy rendes, vagy – ha tanulmányait folytatja – előrehozott érettségi vizsgákra jelentkezhet.

Milyen érettségi vizsgatárgyat választhat a tanulói jogviszonyban lévő jelentkező, azaz a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül miből tehet érettségi vizsgát a gimnáziumi, a szakgimnáziumi és a technikumi tanuló?

K. A.: Azt a kérdést, hogy a tanuló az adott vizsgaidőszakban letehető vizsgatárgyak közül mely vizsgatárgyakból tehet érettségi vizsgát, az intézmény pedagógiai/szakmai programja kell, hogy tartalmazza. Emelt szintű érettségi vizsga a vizsgatárgyból akkor tehető, ha abból létezik emelt szintű érettségi vizsga.

A vizsgaszabályzat szerint a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül gimnáziumban legalább három, szakgimnáziumban és technikumban legalább kettő vizsgatárgyból a helyi tantervben meghatározottak szerint kell lehetővé tenni a középszintű vizsgára történő felkészülést.

Az iskola pedagógiai programja/szakmai programja határozza meg az iskola helyi tantervét/szakképzésben oktatási programját, ennek keretén belül pedig azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést az iskola kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározását, hogy a tanulók milyen követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát. Vagyis elválik azon vizsgatárgyak köre, amelyekből az intézmény a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést vállalja és azon vizsgatárgyak köre, amelyekből ugyan az érettségi vizsgára történő felkészítést az intézmény nem vállalja, de meghatározott követelmények teljesítése mellett lehetővé teszi a tanulók számára az érettségi vizsgára történő jelentkezést.

Van-e egyéb változás az érettségire való jelentkezésben?

K. A.: Egyrészt a szakmai vizsgatárgyakból legkésőbb a 2024/2025. tanév október-novemberi vizsgaidőszakában lehet érettségi vizsgát tenni. Másrészt az előrehozott érettségi vizsga megkezdésének nem feltétele a közösségi szolgálat teljesítése sem a köznevelésben, sem a technikumi képzésben tanulók esetében, mint ahogy ettől a tanévtől kezdve az előrehozott vizsgák száma sincs már korlátozva.

Az érettségi változásával párhuzamosan miként változik meg a felvételi pontszámítás?

Pethő Judit (P. J.): Az alap- és osztatlan képzések esetében 2023-ig egységes érettségi feltételrendszer volt hatályban, jogszabályban jelent meg, hogy milyen érettségi tárgyakból számítják ki az érettségi pontokat, és ez minden intézmény adott szakára vonatkozott. 2024-től viszont az előbb említett egységes bemeneti feltétel olyan szempontból változott meg, hogy bár a Minisztérium kiad egy ún. mátrixlistát, ami szakonként és képzési területenként meghatároz bizonyos érettségi vizsgatárgyakat, ebből a mátrixból választhatja ki a felsőoktatási intézmény, hogy az ő szakjának meghirdetése esetében mely érettségi vizsgatárgyakból számítják ki a felvételi pontokat. Ez azt feltételezi, hogy nem egységes a vizsgatárgyi lista, ezért ugyanazon szak esetében is más-más bemeneti feltételek vonatkozhatnak a jelentkezőkre a pontszámítás során.

A tanulmányi pont kiszámítása esetében eddig a középiskolai bizonyítványban szereplő eredmények utolsó kétévi átlagának a duplája, illetve az érettségi bizonyítvány és az előrehozott tanúsítványban szereplő 5 érettségi tantárgy átlaga számított. Ez is változott, hiszen eddig meg volt határozva, hogy a középiskolai tanulmányok során mi az az 5 tantárgy, amiből kiszámoljuk a pontszámot: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv és egy természettudományos tárgyból kellett tudásukról tanúbizonyságot adniuk a tanulóknak; most már a természettudományos tárgy helyett a felsőoktatási intézmény a mátrixból kiválasztott tantárgyat adhatja meg adott szakok esetén. Összefoglalva: alap- és osztatlan képzésen a felsőoktatási intézmények által meghatározottak szerint történik a bemeneti feltétel kialakítása.

Talán a legnagyobb változás, hogy a felsőoktatási intézmények nagyobb szabadságot kapnak a felvételi követelmények meghatározásában. Hogyan oszlanak meg a többletpontok a pontszámítás során? A változtatásokról voltak egyeztetések a felsőoktatási intézményekkel, és az intézményvezetőknek voltak bármilyen feltételeik a felvételi rendszer átalakításával kapcsolatban?

P. J.: 2023-ig meghatározott jogcímenek lehetett többletpontot kapni: az emelt szintű érettségiért, nyelvvizsgáért, az esélyegyenlőség keretén belül a fogyatékoságért, a hátrányos helyzetért vagy a gyermekgondozásért, ezenkívül tanulmányi- és sporteredményekért. Maga a többletpont mint jogcím az előbbi felsorolásban megszűnt, viszont egyetlen többletpont-lehetőség mégis megmaradt, méghozzá az önkéntes katonai szolgálat. Mivel alapvetően tehát megszűntek a többletpontok, új rendszert kellett kidolgozni, s helyettük lettek az intézményi pontok. Bár a jogszabály felsorol néhány intézményi pontlehetőséget, amik az előbb elmondottakat tartalmazzák, de ezen kívül bármit meghatározhat a felsőoktatási intézmény, amiből úgy érzi, hogy azzal a jelentkező a tanulmányai során és a bejutás szempontjából jobban jár. Ezért nemcsak az eddig felsorolt jogcímenek, hanem például munkatapasztalatért, felvételi vizsgáért, felvételi előkészítőn való részvételért is adhat intézményi pontot. Természetesen az intézmények nagyon sok jogcímet találtak ki, ugyancsak sok feltétellel.

Miként nyúltak hozzá a nyelvtudásért adható intézményi pontokra vonatkozó szabályokhoz?

P. J.: A felsőoktatási intézmények dönthetik el, hogy adnak vagy nem adnak többletpontot a nyelvvizsgákért, illetve ha adnak, akkor milyen feltételekkel és mennyi pontszámot. Mindez intézményenként és szakonként is eltérő lehet.

Támogató vezetők nélkül nincs innováció

Innovatív Pedagógia rovatunk 2022 októberében indult útjára. Azóta minden lapszám-ban olyan hazai jógyakorlatokat mutattunk be, melyek valami miatt innovatívnak szá-mítanak. Minden cikk interjúalánya – függetlenül attól, hogy ugrókötélszakköréről, me-seterápiáról vagy boldogságköréről volt-e szó – kiemelt egy dolgot: a vezetői támogatás nélkül nem tudták volna az újító ötletüket megvalósítani, és éveken át szakkört vagy foglalkozást tartani. Éppen ezért most következő riportunkban kicsit körbejárjuk, hogy milyen elvek és értékek mentén dolgozik egy olyan vezető, aki engedi, hogy kollégái szárnyaljanak. **Barta József Istvánnal**, az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Általá-nos Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatójával beszélgettünk az innová-ciót támogató vezetői elvekről, módszerekről és a náluk megvalósuló programokról.

Szöveg: Vágóné Ugró Szilvia

„Ahogy Minarik Ede mondta: Kell egy csapat!” – a *Régi idők focija* című filmből származó idézettel foglalta össze **Barta József István**, a Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola (SZTMI) vezetője azt, hogyan vezeti ő az iskolát és hogyan engedi szárnyalni a pedagógusokat, és ezáltal a diákokat is. Ha valakinek, neki tényleg el lehet hinni, hogy egy vezetőnek csapatban kell gondolkodnia, hiszen az igazgató jelenleg 1140 gyerek és 170 pedagógus iskolai hétköznapjaiért felel, miközben olyan újítások valósulnak meg az iskolájukban, mint a lovasoktatás, Robotika szakkör, sziklamászás vagy 3D-s csokolá-

dényomtatás. Barta József több mint 10 éve az iskola igazgatója, a stafétabotot 2011 szeptemberében vette át; abban az évben, amikor az edelényi iskola a Miskolci Apostoli Exarchátushoz került. Jelenleg a Miskolci Egyházmegye Közfeladatellátó Intézményei Fenntartója (MEKIF) felelős az iskola működéséért. Az intézmény több településen, tagintézményekkel rendelkezik, de ez a kezdetekkor még nem így volt, 2011-ben még csak 660 diák járt az iskolába. Az évek során folyamatosan bővült az intézmény; 2012-ben lett két tagintézménye az Alapfokú Művészeti Iskola és a Rakacaszenden, a Cserhát szívében működő iskola, mely halmozottan

hátrányos helyzetű diákokkal foglalkozik. Az ezt követő évben, 2013-ban az egyház a helyi *Oltalom Óvodát* is átvette, így jelenleg az is az intézmény része. Ezek mellett pedig még egy erdei iskola és egy jurtatábor is hozzájuk tartozik. Az SZTMI nemcsak, hogy ellátja a következő feladatait, de számos különleges és egyedi programot is kínál a gyerekeknek. A fejlődés, az újítás azonban nem volt magától értetődő az iskola történetében.

Bár a fenntartóváltás után az épületet felújították, a gyereklétszám ezzel párhuzamosan nem nőtt, hanem csökkent. Az igazgató elmondta, ekkor olyan válaszúthoz érkeztek, hogy vagy változtatnak, fejlődnek, új módszereket vezetnek be, vagy még tovább fog csökkenni az iskola létszáma. Ezért indították el 2016-ban a Legó szakkört és a Robotikát, mely utóbbival kapcsolatban Barta József kiemelte: „A robotika tanítását azért tartjuk mai napig fontosnak, mert a 21. században nem engedhetünk el úgy gyereket az iskolából, hogy nincs birtokában a századra jellemző tudásnak, ismereteknek”, majd hozzátette: „Az első osztályosok szülői értekezletén egy alkalommal megkérdeztem a szülőket arról, hogy mi lesz a foglalkozása a gyereküknek majd 2045 körül, amikor munkába állnak. A szülők nem tudtak választ adni a kérdésre, ahogy mi sem tudjuk, mi lesz 2045-ben; ezért kell felkészíteni őket arra, hogy rugalmasan tudjanak alkalmazkodni a változásokhoz”.

A Robotika szakkör nem az egyetlen különlegessége az iskolának, mellette Legó szakkörön is részt vehetnek a gyerekek, amely itt Edelényben szintén nem csak egy egyszerű foglalkozás. Az iskola 12 doboz *More To Maths* oktató Legó-készlettel is rendelkezik, sőt bemutató legóórákat is tart. Néhány pedagógus a korábbi években járt Belgiumban és Dániában, hogy meglátogassák

az ottani legógyár iskoláját, az ott látottakat pedig adaptálták itthon. Ha mindez nem volna elég, jelenleg az iskolában dolgozik *Kállai Balázs*, aki elvégezte a *Lego Master* képzést, mely végzettséggel rajta kívül csak 11 másik ember rendelkezik a világon. Ugyanakkor az igazgató büszkén mesélte, hogy „Balázs papírt is gyűjt, ha arról van szó, mindeközben járja a világot és előadásokat tart, de mindmáig alázatos maradt”. Majd így folytatta: „Azt szoktam kérni a kollégáimtól, hogy legyenek alázatosak a feladatuk iránt, hiszen itt van 1140 gyerek, aki mind-mind drága kincs, mert – ahogy Bőjte Csaba testvér mondta – „Isten sejtet nem teremt”, minden gyerek egy ékkő!”

A modern technikák, lehetőségek tanítása mellett az iskolában nagy hangsúlyt fektetnek a sportokra is. A gyerekeknek lehetőségük van dzsúdót, úszást, focit tanulni, vagy lovasoktatáson részt venni, az asztalitenisz szakosztály miatt pedig van egy olyan tantermük is, ahol tizennégy pingpongasztal van felállítva, melyeket szabadon használhatnak a gyerekek. Rendszeresen viszik a diákokat via ferrátázni, nyáron pedig biciklis vándortáborozni. Az iskola három tornateremmel rendelkezik, de náluk a tornaterem sem olyan,

mint másol. Háromméteres portrék díszítik a falait magyar sportlegendák arcképeivel, mint *Keleti Ágnes*, *Martinek János* vagy *Zsivóczy Gyula*. Magyarazatként az igazgató elmondta: „Azért kerültek fel ezek a képek a falra, hogy a gyerekek lássák, kiktől érdemes tanulni”. De nemcsak képeken vannak jelen a legendák az iskolában, hanem rendszeresen meghívják olyan előadókat is, akiknek a munkássága példaként szolgálhat a diákoknak arra, hogy egy kistelepülésen élő gyerek is lehet magyar bajnok, vihet véghez nagy dolgokat, ha felnő. Volt már náluk előadáson *Simon András* grafikusművész, *Juhász Árpád* geológus és rendszeres látogató *Böjte Csaba testvér* is.

Felmerülhet a kérdés, hogy miért kell ennyi program, ennyi újítás egy iskolába? Az igazgató az iskola sokrétűségének lényegét nagyon érthetően fogalmazta meg: „Egy ember két lábon tud stabilan állni; az egyik láb az oktatás, a másik láb a hit, az erkölcs. De egy ember nem csak hitből és tudásból épül fel. Ahhoz, hogy szárnyalni tudjon, a lelkének is szüksége van táplálékra”. Az iskolában a gyerekeknek kínált lehetőségek és programok tárháza folyamatosan bővült az évek során, és ennek legfőbb oka, hogy az intézményvezető csapat-

ban gondolkodott. Olyan kollégákkal dolgozik együtt, akik adott területeken nagyobb tudással rendelkeznek nála, és mert nem ő akarta megmondani, ki mibe fektessen nagyobb energiát, miről tanuljon többet, hanem engedte, hogy a pedagógusok szárnyaljanak, újítsanak azokon a területeken, amelyek hozzájuk közel állnak. Az iskolának van tankertje és tankonyhája is, ahol a generációk találkozni tudnak, hiszen előfordult, hogy egy nagymama elhozta a receptjét a gyerekeknek és azt készítették el együtt, így a generációknak lehetőségük nyílt egymástól tanulni. De az iskola a határon túli magyar iskolákkal és az Óbudai Egyetemmel is kapcsolatban áll.

Mindezek a programok tehát nem indultak volna el, és nem működnének a mai napig, ha a vezető nem támogatta volna a kollégái innovatív ötleteit. Barta József elmondása szerint az újítás olyan, mint a GPS. Ha rossz irányba megyünk, nem azt kezdi el sorolni, hogy mennyire figyelmetlenek vagyunk, hogy nem voltunk képesek megfelelő helyen lekanyarodni, vagy hogy máskor inkább ne is ülünk autóbá, ha eltévedünk. A GPS csupán csak annyit mond: újratervezés, és ő is így próbálja segíteni kollégáit a hétköznapiakban, azzal a kéréssel együtt, hogy az újítások kapcsán egyrészt keressenek partnereket az iskolából, akik segítenek megvalósítani az ötletüket, másrészt, mielőtt belevágnak, gondolják végig azt is, hogy az adott tevékenységért nekik is, és neki is mint vezetőnek, felelősséget kell vállalniuk. Arra a merész kérdésre, hogy vezetőként mit gondol, mi lehet a következménye, ha a lelkes pedagógusok nem kapnak erkölcsi támogatást, mi történik, ha a vezető folyamatosan elveti az újító ötleteket, Barta József ezt a választ adta: „Annak az intézménynek nagyon rossz sora lesz, ahol a vezető mindent maga akar megoldá-

ni. Ha egy vezető nem hagyja a kollégáját szárnyalni, az a pedagógus ugyanúgy nem fogja hagyni szárnyalni gyerekeket sem. Ez megrekeszti az intézményt, nem lesznek gyerekek, akik alkossanak”. Persze ez nem olyan egyszerű feladat, mint amilyennek hangzik, hiszen ahhoz, hogy egy csapat csapatként működjön, és a vezető jól végezze a munkáját, a hétköznapiakban is szükség van olyan bevált módszerekre, jó gyakorlatokra, melyek ezt a folyamatot segítik. A Szent Miklós iskola igazgatója ebbe is engedett némi betekintést; náluk minden hétfőn reggel van vezetői értekezlet, melyen a munkaközösségi vezetők is részt vesznek. Ezek a megbeszélések mindig személyesen zajlanak, mert fontos számukra, hogy bízni tudjanak egymásban, hogy a felmerülő problémákat egymás szemébe nézve tudják megoldani. Emellett a tagintézmények vezetői külön is tartanak szintén személyes értekezleteket a pedagógusoknak, valamint minden hónap első keddjén az egész tantestület is értekezik azért, hogy mindenki tudja, mi történik az iskolában, még akkor is, ha őt személy szerint az nem érinti. Tehát nemcsak e-mailen keresztül értekeznek, hanem időt szánnak a személyes találkozásokra, mert meggyőződésük, hogy így kisebb mértékben csúszhatnak el az információk. A tantestület, az iskola pedagógusai csapatépítő programokon is többször részt vesznek egy évben, mely van, hogy háromnapos lelki gyakorlat, és van, hogy kirándulás borvacsorával egybekötve. S talán az egyik legjobb gyakorlat az iskolában, mely hosszabb távon fejlődést eredményezhet, hogy teret engednek az elsőre meghökkentőnek tűnő ötleteknek is. Az igazgató ennek kapcsán elmesélte, hogy egyszer egy gokartpályát építettek fel az iskola közepén. Sokan furcsán, rosszallóan néztek rájuk, de egy évre rá lett az iskolának egy gokartbajnoka.

Ahhoz, hogy ma Magyarországon egy óvoda vagy egy általános iskola vezetője legyen valaki, három év szakmai gyakorlat és felsőfokú szakirányú végzettség kell. Ahhoz pedig, hogy valaki jó vezető legyen, bizalom, rugalmasság és bizonyos feladatok kollégáknak való átengedése szükséges. Az edelényi iskola sokrétűsége, szervezettsége nem lenne példaértékű, ha az igazgató nemet mondott volna az újító gondolatokra, ha rugalmatlanul, csak a saját igazát hangoztatta volna, ha nem adott volna ki feladatokat a kezéből és nem csapatban gondolkodna. A világot és a magyar oktatást is az újító ötletek viszik előre, de csak abban az esetben, ha ezt a vezetők hagyják és támogatják, mert egy intézményvezetőnek – legyen szó óvodáról vagy iskoláról – felelősséget kell vállalnia nemcsak azért, ha történik valami a rá bízott intézményben, hanem azért is, ha nem történik semmi.

„A mi Petőfink”

Projektév a Bólyi Általános Iskolában

Szöveg: **Maul Brigitta**, a Bólyi Általános Iskola magyar–német szakos pedagógusa, a humán munkaközösség vezetője

Forradalmi 200-as

1823. január 1-jén született a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb alakja, ismert és elismert tollforgatója, *Petőfi Sándor*. 2023-at írunk. 200 év telt el a nagy költő születése óta. Ennek megünneplésére egy összetett, színes programmal készült a humán munkaközösség a Bólyi Általános Iskolában.

Kávéház az iskolában?

Hol is lehetne legméltóképp megidézni a kor szellemét, mint az irodalmi és politikai társalgások színteréül szolgáló kávézók egyikében. A művészeti iskolánk tanári szobájával szemben egy sarkot alakítottunk ki, amely az egykori Pilvax Kávéház hangulatát hivatott visszaadni. A bögréjünkkel és belépő feladatunkkal érkező gyerekek itt tölthették a nagyszüneteiket: olvashattak, Petőfi Sándor életéhez kapcsolódó feladatokat teljesíthettek, biliárdozhattak, valamint a kihelyezett QR-kódok beolvasásával érdekes információkkal gazdagodhattak a költő életéről, a korszak jellemzőiről. A kódok többek között online feladatokat, a témához kapcsolódó TikTok-videókat, neves színészek versmondásait rejtették el, amelyekhez a diákok a kihelyezett tabletek segítségével rögtön hozzáférhettek. A kávézóban teával és Maci kávéval kedveskedtünk a gyerekeknek, akik egész évben nagy lelkesedéssel látogatták a Pilvax-sarkot.

A bólyi Pilvax-kávéház bejárata

A biliárdasztal a mi kávéházunkból sem hiányozhatott.

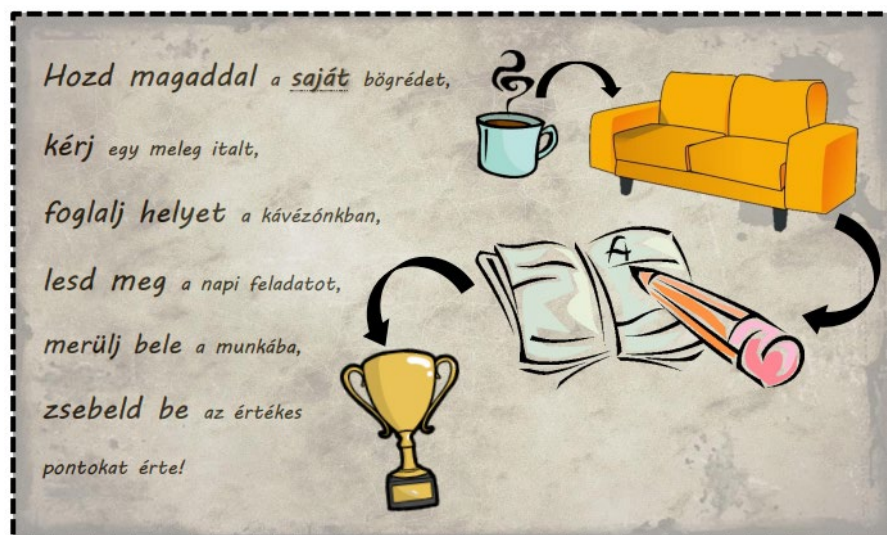
Lelkes feladatmegoldók a Pilvax-sarkon

Ismerkedés a QR-kódokkal

Itallap a Pilvax-sarkon

A házirendünk

Pontgyűjtés

A születési dátumra egy pontgyűjtő feladatcsokorral készültünk, amelyből önállóan szemezgethettek a gyerekek saját érdeklődési körüknek megfelelően. Az első félév során többek között képregényt, videót, térképet, rejtvényeket alkothattak, vagy akár korabeli recepteket is gyűjthettek. A leadott feladatok mindegyike pontot ért, ami végül hozzáadódott a projektév csúcsaként számon tartott projektnap pontjaihoz, így a lelkesebb tanulók jelentős előnnyel indultak a jubileumi évet lezáró egyéni versenyen.

A Petőfi-projekthét

A márciust iskolánkban értelemszerűen a forradalmi hangulat lengte körbe. Az alsós kisdíjak a jeles évfordulóra 200 vers-illusztrációval lepték meg a nagyközönséget. A színpompás alkotásokat a városi könyvtárban tekinthették meg a diákok. A felsős szaktanárok a tanóráikba csempészett, a jeles naphoz kötődő feladatokkal hangolódta a projekthétre, mellyel egész éves tematikánkat koronáztuk meg. Ennek nyitánya egy Pilvax-záróesemény volt, amelyen megjutalmaztuk azt a 10-15 főt, akik törzsvendégként jártak a kávézónkba a tanév során.

A faliújságunkra kitűzött plakát a feladatokról

Meghívó a záróeseményre

Utolsó kávéházlátogatás

A hét egyik fontos mozzanata volt az iskolai műsorunk, amely sok-sok eszközzel (tánclépések, színszimbólika, korhű megjelenés, zenei aláfestés) igyekezett visszaadni a kort meghatározó érzelmeket. A műsort a felsős diákok tekinthették meg az Erzsébet Vigadó mozitermében, amely egy ideje már legfőképp csak ilyen jeles eseményekkor tárja ki kapuit. Az előadás nagy sikert aratott, méltón közvetítette azt a ma is aktuális üzenetet, miszerint összefogással és küzdeni akarással nagy dolgokat hajthatunk végre. Talán nagyobbakat is, mint gondolnánk.

Műsorunk piros-fehér-zöld színekben

Az előadók a felső tagozatos tehetséges diákok voltak

Részlet a kiállításból

A felsős osztályoktól – az ökotudatosság jegyében – hulladékokból összeállított huszármakettet kértünk, amelyből remek kiállítás is készült. Ez hetekig díszítette a tanári előtti folyosót. Nem is telt el olyan nap, amikor valakinek a szeme ne állapodott meg egy-egy mentén vagy csákon.

A hetet egy projektnappal zártuk, amelynek létrejöttét sok kéz munkája tette lehetővé. Állomásról állomásra vándoroltak az osztályok, amelyeken különféle kihívások várták őket. Kvízek útján, online szabadulószbából menekülve,

Csákokészítés a projektnap egyik állomásaként

Online szabadulószboba

Huszárok küzdelme

irányított versírással, családfapuzzle kirakásával, a *Nemzeti dal* megzenésítésével, az osztály kívánalmait megfogalmazó 12 ponttal, a legszebb csákö elkészítésével, valamint frappáns sportvetélkedőket megnyerve zsákolták be az aznap megszerezhető pontjaikat.

Vendégségben

Annak érdekében, hogy megfoghatóbb és érthetőbb legyen ez a gyerekek számára már távolinak tűnő világ, lehetőségünk adódott arra, hogy vendéglelőadókát hívjunk iskolánkba.

A bolyi lakost, Petrovics Ildikót saját rokonsági kötődése okán kerestük meg, ugyanis ereiben bizony a Petőfi-család vére csorog. Többek között a családfájáról és a találkozóról osztott meg velünk olyan érdekességeket, amelyekről sehol máshol nem hallhattunk eddig.

A gyermekirodalom kedvelői számára nem ismeretlen Kovács Attila, más néven *Holden Rose*, az ötödikeseknek és a hetedikeseknek tartott érdekfeszítő, jellegzetes humorával megtűzdelt előadást a „sztárköltőről”. Átfogó tudásának, alapos felkészültségének köszönhetően a gyerekek az előadást követően egy kicsit közelebb érezhették magukat egy 19. században felnövő gyermek világlátásához, a mindennapjaiban megélt küzdelmeihez. Mindeközben pedig nagyszerűen szórakoztak.

„Az én Petőfi-versem” versmondó verseny

A már hagyománnyá vált költészetnap házi versmondó versenyünket idén Petőfihez kötöttük. Az indulók az ő versei közül választhattak egy tetszőlegeset, majd adhatták elő családi körülmények között a magyar szakos kollégák zsűrizésében. 20 diák ápolta ebből az alkalomból a versmondás varázslatos hagyományát, mutatták meg ismételten, mennyire fontos a versek előadása, mennyi érzelmet lehet előhívni a hangok bevonásával az írott sorokba.

Március 15.
Coop előtt a nép
kokárdát kér,
zöld, piros, fehér,
100 forintot ér.

Ha most 48 lenne,
a szabadságharc menne,
rajtunk lenne a mente
a nagy csatába menve.

Itt van a jelen már
a harag rég elszállt
zárva áll a kávéház,
helyette a Breiit vár!

Csütő Dalma, Kovács Janka,
Weber Gréta, Nagy Dóra

A véres forradalom
A szabadság az a dolog,
ami nálunk piros vére futott,
együtt buktuk el a nép szép ügyét,
így a szabadság már csak a szívünkben él.

Magyarország területét beborította a piros vér,
Petőfi és a kokárda ezért már csak a szívünkben él,
A harag elmúlt, de az emlék megmaradt,
És együtt rántjuk elő fénylő kardunkat!

Volt egy kávéház, ami régen nagy hírből állt,
de most már emléktáblán egy szép meseház.
Mente védte kardunkat,
véres kard vágta el nyakunkat.
Ez a csata vétes vért ont,
így a mi költeményünk a 12 pont.

„Márciusi ifjak”

Szabadságharc
Piros, fehér, zöld kokárda,
Szabadság a nép kívánsága.
Kávéházban ült pont e napon,
Előre katonák, előre magyarok!

Együtt induljunk mi haraggal telve,
Magyar fuszárok vállal a mente,
Asszonyaik küldik szeretve,
Előre katonák, előre magyarok!

Czett Gréta, Semjén Sára

Magyar szabadság
A nép már együtt van,
A kokárda megvillan,
Piros színben védjük a hazát,
Előre, magyarok, menjünk hát!

Szabadságérzet a szabadban,
Mente lobban a magasban,
Haragban van a magyar,
A 12 pont itthon van!

Szujfűll Róza, Tóth Réka, Szabó Kristóf,
Tóth Ádám, Walter Andor

A Petőfi-emlékvé fénycsíkban egy Pálva-szikot alakítottunk ki október elején. A diákok látogatásukat tehették a zenetáncos színpadon lévő területen létrehozott kávéházban, ahol egy meleg itál kávéházban ismerkedhettek a 19. század, tanulhattak a költő életéről.

Az elkészített versek közül néhány arra érdemes az iskolaújságunk idei számába is bekerült.

Petrovics Ildikó a családfájáról mesélt nekünk

Kovács Attila *Petőfi, mielőtt sztár lett* című előadása

Versmondóink immár a versenyt követően

Versmondás közben

De hol is született Petőfi?

A Petőfi-projektsorozat egy pontrendszeren alapult, amelyből 20 nyertest emeltünk ki. A szorgalmas diákok az egész évet átölelő munkájuk gyümölcseként Kiskőrösre kirándulhattak, ahol megtekinthették Petőfi szülőházát, valamint a hozzá tartozó interaktív, modern múzeumot is. A nyereménykirándulás feltette az „i”-re a pontot, ezzel pedig végérvényesen lezártuk az egész évet meghatározó témánkat.

Visszatekintve az évre

Amikor szeptemberben fejünkbe vettük, hogy ezt a jubileumi születnapot nem hagyjuk méltó ünneplés nélkül, nem is tudtuk, hogy mennyi időbe, energiába, segítő kézbe és kreatív ötletbe fog kerülni mindennek

A kiskőrösi Petőfi-szobornál

A kiránduló csapat

Az interaktív múzeumban

A Petőfi-szülőház konyhájában

Kirakó a szülőház udvarában

a megvalósítása. Ilyen nagyívű és sokrétű projektsorozat működéséhez elengedhetetlen az alapos tervezés, a kollégák közötti könnyed együttműködés, valamint a szándék arra, hogy mindezt a lehető legjobban átadjuk és megmutassuk a gyerekeknek. Néha váratlan akadályba is ütköztünk, módosítani kellett korábbi elképzeléseinken. A kezdeti heti szintű Pilvax-látogatást például kéthetire változtattuk a gyerekek igényeihez igazodva, mert a belépéshez szükséges feladatot a többi iskolai és iskolán kívüli feladataink mellett nem mindig tudták időre elkészíteni. Összességében úgy gondolom, hogy elértük a célunkat. Minden fáradalom kifizetődött végül, hiszen a gyerekek töretlen lelkesedéssel készítették feladataikat, látogatták a Pilvax-sarkot, gyűjtögettek a pontjaikat.

Alkalmához illő jubileumi ünneplés volt a miénk, aminek köszönhetően azok a diákok, akik igazán kivették a részüket a feladatokból, megérezhették a föltámadott tenger hullámainak sodrását, megérthették, hogy miért is olyan fontos a nagy költő ránk bízott hagyatéka.

Betekintés a feladatsorokba:

Üdvözlünk újból a Pilvax-sarkon! Ha szeretnél valami elfoglaltságot a meleg italdal mellé, íme a mai programajánló:

Ragadj meg egy tablett, less bele néhány Petőfivel kapcsolatos videóba!

<p>Less bele a készülő Petőfi-filmbe! 2024-ben a mozikban!</p> <p>6.</p>	<p>Immeresd meg Arany János és Petőfi Sándor korszakába!</p> <p>5.</p>	<p>A János vitézből rajtám is készült néző betek!</p> <p>9.</p>	<p>A szülőház – Kikötés</p> <p>10.</p>
<p>Dicsőítség nagyurak</p> <p>13.</p>	<p>Történelm a költőről</p> <p>28.</p>	<p>Mit talált a költő a Jánoson?</p> <p>29.</p>	

VAGY:

Oldd meg a kurzusos feladatokat!

12.

Jó szórakozást kívánunk!

Pilvax-sarok

1-feladat

Nézz körül! Készítsd el a Pilvax-sarok leltárát! Mi mindent találsz itt? Miről olvashattál? Írd össze egy listában!

Leltár

1. _____

2. _____

3. _____

...

Pilvax-sarok

2-feladat

1. A 19. századi magyar más ruhát húzott, más ételeket evett, máshogy közlekedett, másképp harcolt az álmaiért. Gyűjts 5 jellemzőt az akkori ember mindennapjairól!

-
-
-
-
-

2. Ki nem ismerné a híres, kackiás, pödörni való Petőfi-bajuszt? Tudat-e? Idén 13. alkalommal rendezték meg a kunsági bajuszfesztivált! Sőt, a Petőfi-émlékév tiszteletére a legpetőfisebb bajuszt is megkeresték! Most rajtda a sor! Készítsd el a legpetőfisebb bajuszt egy lap, egy ceruza és egy kis ügyesség segítségével!

Ha még van időd, nézelődj bátran! ☺ Ha nem készültél el, vidd haza a feladatot, egészítsd ki (akár az internet segítségével), és hozd vissza holnap! A feladatot add le magyartanárodnak!

Fogyatékkal élő gyerekek az iskolapadban

Bár sok magyar iskola alapító okiratában feltüntették, hogy fogyatékkal élő diákokat is fogadnak, a társadalom számára még mindig nem vált természetessé, hogy látássérült, tolószékes vagy autista gyerekek is ugyanúgy járnak iskolába, mint a nem fogyatékkal élő társaik. Ez a helyzet kihívást jelent mind a gyerekek, mind a tanárok számára, pedig egy fogyatékkal élő diák az osztályban nagyon sok pozitív változást hozhat. **Balogh Ádám** pszichológus, klinikai gyermek- és ifjúsági szakpszichológus-jelölttel beszélgettünk a fogyatékkal élő diákokról és az integrált oktatás hosszabb távú pozitív hatásairól.

Szöveg: **Vágóné Ugró Szilvia** | Fotó: boon.hu

Mit jelent pontosan az a kifejezés, hogy fogyatékkal élő? Milyen állapotok, betegségek tartoznak ide?

A fogyatékkal élő kifejezés egy olyan tartós állapotot takar, amely fizikai, szellemi, pszichoszociális vagy érzékszervi károsodással jár együtt. Fontos hangsúlyozni, hogy ez nem egy betegség, hanem egy olyan állapot, amely a társas kapcsolatokban, munkahelyi beilleszkedésben, tanulásban, vagy akár a hétköznapi tevékenységekben okoz nehézséget, gördít akadályt a fogyatékkal élő elé. A fizikai fogyatékoság kategóriájába beletartoznak a mozgásszervi károsodások is. Érzékszervi károsodáshoz soroljuk a látással, hallással kapcsolatos károsodásokat, a pszichoszomatikusokhoz pedig a gyermekkorban kialakult zavarokat, problémákat, és az értelmi sérüléseket is.

Miért fontos a fogyatékkal élő diákok integrálása a magyar oktatási rendszerbe? Mit jelent ez számukra?

Alapvetően a magyar oktatásban az integrációnak az a fő célja, hogy a fogyatékkal élő diákok is járhassanak bármelyik magyar iskolába. Ez azért is fontos, mert jóval kevesebb szegregált iskola van ma Magyarországon, mint integrált. A látássérültek számára általános iskola az országban csupán Budapesten és Debrecenben van, így, ha valaki szegregált intézménybe szeretné járattatni a gyermekét, akkor fel kell készülnie rá, hogy nagy valószínűséggel a gyermeke kollégista lesz, kiszakítja ezzel őt a megszokott családi környezetből. Bár itt a kollégium nevelőtanárai a nap huszonnégy órájában segítik a diákokat – a közlekedés megtanulásában, a kollégiumi életbe való beszokásban, az önállósághoz szükséges készségek kialakításában –, itt akkor is olyan környezetben vannak, ahol kifejezetten csak látássérült társaikkal vannak együtt, tehát ezt tapasztalják meg, ebben nőnek fel. Ezzel az a probléma, hogy egyrészt nincs mindenkinek lehetősége a szegregált oktatásba bekerülni, másrészt, ha bekerül, akkor a későbbiekben nincs lehetősége a szülőnek azt mondani, hogy mégsem szeretné, hogy a gyermeke kollégista legyen. Ezért nagy segítség egy fogyatékkal élő gyermek számára az integrált oktatás, hiszen iskola után haza tud menni, és családi környezetben tud nevelkedni.

Amit még fontos ezek mellett kiemelni, hogy a szegregált iskolák csak egy ideig tudnak segíteni, hiszen a későbbiekben, ha egy neves gimnáziumot választ a tanuló, ott már nincs szegregált oktatás, és ez akár egy nagy törés is lehet a fogyatékkal élő gyerek életében, hiszen akkor kezd kamaszodni, amikor az intézményváltás is történik. Kamaszként nagyon nehéz megérteni, elfogadni azt, hogy a többiek mások, hogy őt nehezebben értik meg, nehezebb a beilleszkedés, amivel neki ebben az esetben középiskolában kell először szembenéznie. Ha egy látássérült diák már általános iskolában, 6-7 évesen elkezd a társadalomba való beilleszkedést, az számára hatalmas segítséget jelenthet, hiszen a kisiskolások alapvetően kíváncsibbak, rugalmasabbak, nyitottabbak, mint a kamaszok, akik a saját identitásukat keresik, próbálják a helyüket a kortársaik között megtalálni. Ha az integráció középiskolás korban kezdődik meg, az nehezebb feladat a fogyatékkal élőknek, a diáktársaknak és az intézménynek is. Viszont ha az integrálás már általános iskolában megkezdődik, akkor a diák már kisgyermekkorban megtapasztalhatja, hogy milyen kihívások várnak rá, de ezzel együtt azt is megtapasztalhatja, hogy milyen az elfogadás.

Az integrált oktatás tehát a nehézségek mellett azt is megmutatja neki, hogy nem baj, ha ő más, ha ő különbözik vagy ha másként csinál dolgokat, mint a többiek. Ha ezt megtanulja a kortársaktól, pedagógusoktól már egészen kicsi korától fogva, akkor ő ebben fog felnőni, ebben fog szocializálódni, így a későbbiekben már nem kell ezzel küzdenie, sokkal könnyebben tud továbbmenni középiskolába, majd egyetemre. Tehát ha általános iskolában az integráció jól működik, akkor az egy nagyon pozitív személyiségfejlődést tud eredményezni a fogyatékkal élő diáknál.

Hogyan segítheti az egészséges gyerekek lelki fejlődését az, hogy egy fogyatékos gyerekekkel töltik a hétköznapijait?

Ez nagyon eltérő lehet a gyerekeknél, hiszen attól is függ, hogy az adott gyerek családi környezete hogyan kezeli a fogyatékkal élőket. Összességében azt lehet mondani, hogyha jól sikerül az integrálás, akkor az egy sokkal elfogadóbb légkört, szélesebb látókört tud kiépíteni a gyerekek szemléletében. Nyitottabbak lesznek, jobban tudnak kommunikálni a fogyatékkal élővel, nem jönnek zavarba a későbbiekben akkor sem, ha együtt kell dolgozniuk velük.

Emellett az iskolai integráció kapcsán megtanulják, hogy a fogyatékkal élő társuk sem kevesebb vagy több náluk, ezért nem kell leértékelni vagy sajnálni, tehát egy megfelelő attitűdöt tudnak kialakítani a tőlük különböző emberekhez. Ha ezt már kisiskolásként megtapasztalják, megvalósul az integráció legfőbb célja, vagyis az, hogy természetes lesz számukra, hogy vannak fogyatékkal élő emberek. Tehát nem lesz furcsa számukra, hogy látnak egy vak embert fehér bottal az utcán, vagy egy kerekesszékest felszállni a buszra; tudni fogják, hogy ő is ugyanúgy tanul, dolgozik, párkapcsolata van, szórakozni jár, és ugyanúgy lehet vele bármiről beszélgetni.

Kivel, kikkel érdemes konzultálnia a szülőnek annak eldöntésében, hogy gyermekének mely iskola lenne a legmegfelelőbb?

Óvodás korban lehet konzultálni a fejlesztőpedagógussal, később pedig, az iskolával kapcsolatban akár a pedagógiai szakszolgálatnál is lehet kérdéseket feltenni. Mindenfajta fogyatékoságnak, legyen szó testi vagy értelmi, érzékszervi problémáról, vannak országos egyesületei, amiket mindenképp érdemes felkeresni, megkérdezni őket a lehetőségekről. Iskolaválasztás előtt pedig a választott intézménnyel érdemes konzultálni azzal kapcsolatban, hogy tudja-e fogadni a gyereket, van-e megfelelő eszköze, felkészültsége, mert lehet, hogy bár a tantestület szívesen fogadná a kerekesszékes diákot, de az akadálymentesítés nincs megoldva az intézményben, így a tanuló nem tudja elérni a tantermeteket, a mosdót.

Mit tehet a szülő, a pedagógus, hogy a fogyatékkal élő gyermek jobban beilleszkedjen az iskolában, és a társai elfogadják, segítsék őt?

Fontos hangsúlyozni, hogy mindenben a felnőttek sem tudnak segíteni; legtöbbször a gyerekek maguk között oldják meg a problémáikat, kezelik a konfliktusokat, és ez rendben is van így. A szülő abban tud a legjobban segíteni, hogy szülőként ott áll a gyermek mellett, mert ha egy biztonságos családi háttér van a gyerek mögött, akkor sokkal könnyebb számára az integráció is. Viszont arra nagyon érdemes odafigyelni, hogy ne legyen minden probléma forrása a fogyatékoság, tehát egy konfliktusnál ne az legyen az első gondolat, hogy biztos azért kötött bele a másik gyerek, mert fogyatékos, hanem meg kell vizsgálni, hogy az adott konfliktus miről szólt, mert attól, hogy valakinek látás-, hallásproblémája van, még

ugyanúgy megvannak a maga személyiségvonásai is. A pedagógus nagyon sokat tud segíteni az integrálás során, nagyon sok múlik rajta, hiszen a tanár egy minta a diákok számára. Ha a tanár megfelelően, elfogadóan tudja ezt a helyzetet kezelni, nem reagálja túl, hanem segíti a beilleszkedést, az megkönnyíti a helyzetet a fogyatékkal élő diák számára.

Viszont, ha a tanító kételkedve fogadja a diákot az osztályban, és azt hangoztatja, hogy „nem tudom, ide való vagy-e” vagy „nem tudom, meg tudod-e te ezt csinálni”, akkor az nyomot hagy mind a fogyatékkal élő gondolataiban, mind a kortársaiban. Ugyanakkor az sem jó, ha a tanár részéről túlféltés van, amikor mindig, minden helyzetben a fogyatékkal élő diák szükségleteit helyezi előtérbe, vagy kérés és kérdés nélkül biztosít olyan plusz előnyöket, amelyekre nem feltétlenül lenne szükség. A pedagógus is behozhatja a szülői attitűdöt, a féltést, amellyel alapvetően nincs semmi gond, csak abban az esetben jelent ez problémát, ha ezt túlzásba viszi, mert akkor a többi diák ezt sérelmezni fogja, kivételezésnek éli meg, és egy ellenséges helyzet jön létre a gyerekek között. A tanárokon ebben a helyzetben nagyon sok múlik tehát; hatalmas segítség a fogyatékkal élőknek is, ha a pedagógus jól kezeli ezt a helyzetet. Nagyon fontos lenne egy integrált intézménynél a tantestület érzékenyítése ezen a területen, mert az egyetemi oktatásban nem adnak át elegendő tudást az integrációval kapcsolatban. Nemcsak a diákokat kellene felkészíteni az integrált oktatásra, hanem a tanári kart is, mert hogyha megfelelő támogatást kapnának ők is, az nagyon meg tudná könnyíteni ezt a folyamatot.

Egy átlagos diák jelenleg 16 éves koráig tanköteles, addig kötelező iskolába járnia. A fogyatékkal élő fiataloknak vannak más lehetőségeik az iskolai kerek mellett? Léteznek intézetek, rehabilitációs központok, melyek segítik őket a tanulásban?

A tizenhat éves korhatár a tankötelezettségben a fogyatékkal élő diákokra is ugyanúgy érvényes. Vannak olyan középiskolák, melyek, ha nem is szegregáltak, de speciális szakmákat adnak, segítenek végzettséget szerezni a fogyatékkal élőknek. Emellett az egyesületek is tudnak küldeni olyan szakembereket az iskolákba, akik a fogyatékkal élőket segítik. Ezek a szakemberek – mint az utazó pedagógusok – alkalmanként elmennek az iskolába, felméri a helyzetet. Ha bármilyen probléma merül fel, tudnak beszélni a vezetőséggel, vagy segítenek akár az eszközbeszerzésben is. Ha egyetemre szeretne továbbmenni a fogyatékkal élő, akkor ugyanazok a lehetőségek állnak a rendelkezésére, mint más diákoknak, de itt is vannak olyan támogató szolgáltatások, melyek a fogyatékkal élőket segítik a hétköznapi ügyek intézésében. Emellett vannak rehabilitációs intézmények is, én is jelenleg egy ilyenben dolgozom, ahol tizenhat éves kortól tudjuk fogadni őket és segítünk nekik a mindennapos tevékenység oktatásában, a közlekedés megtanulásában. Van például szociális munkás kollégám, aki az ügyintézkést segíti, én mint pszichológus támogatom a fiatalokat. Hozzánk főleg azok jelentkeznek, akik életük során később veszítették el a látásukat.

Hosszabb távon az integrációnak milyen pozitív hatásai lehetnek a magyar oktatásra és a társadalomra?

Ha az integrált oktatás jól működő rendszerként jelen tudna lenni úgy, hogy a pedagógusok, az osztályközösségek felkészültek lennének, akkor egyrészt megfelelő segítséget adnának a fogyatékkal élő diáknak, másrészt hosszabb távon el lehetne érni, hogy az egész társadalom számára elfogadott, természetes legyen, hogy vannak fogyatékkal élő emberek is. Ezáltal nemcsak az integrált oktatás működne jobban, hanem a munkahelyeken is elfogadott lenne, hogy egy fogyatékkal élő is el tudja végezni a munkát, és ez nem jelentene a munkáltató számára sem problémát vagy akadályt. Ha egy iskolában elfogadják azt, hogy egy látássérült, csonka kezű vagy toloszékes diák ugyanúgy tud teljesíteni, mint a társai, és az ő eredményei se többek vagy kevesebbek, akkor hosszabb távon el lehet jutni oda, hogy a munkáltató sem fogja ezt kétségbe vonni. Ha természetessé válik az oktatásban, hogy a fogyatékkal élők is jelen vannak és úgy teljesítenek, mint a kortársaik, akkor pár év múlva el lehet érni ugyanezt a munkavállalás területén is. Talán hosszabb távon ez lenne a legpozitívabb hatása az integrált oktatásnak.

A HÓNAP TÉMÁJA

Esélyteremtés, felzárkóztatás

” A gyerekek előtt úgy tornyosulnak a tantárgyak, mint az égbe magasodó épületek. Nem értik meg, hogy valójában ezek az épületek egymás mellett, egymás szimbiózisában léteznek. Fontos tehát, hogy meglássák az összefüggéseket az égbe meredő épületek, azaz a tantárgyak között. ”

A látássérült gyerekek gyógypedagógusa, akinek a vidámsága mindenkire átragad

Interjú Dr. Szombati Zsigmondné Panni gyógypedagógussal

Álmaink meghatározóak lehetnek életünk későbbi szakaszára nézve: számtalan tervvel állunk már gyerekként a világ előtt, s minél többet szeretnénk megvalósítani abból, ami szívünket izgatja. Így vagyunk jól tehát, mert vannak, akik rendőrök lesznek, vannak, akik mérnökök, mások pedig a pedagóguspálya iránt éreznek elhivatottságot. **Dr. Szombati Zsigmondné Panni** gyógypedagógusi pályafutását 1989-ben kezdte meg, s majd' 35 éve kitartó munkájának helyszíne a Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona. A tanítás iránti szeretete már gyerekkorában megszületett benne, ám kevés időre elcsábult az építészet iránt, viszont 11 éves korától kezdve egy örökölt látássérülési hajlam miatt látása egyre kevésbé engedte, hogy édesapja építészeti alkotásaiban gyönyörködhesse. Végül mégis beiratkozott az egyetemre, ahol gyógypedagógusi végzettséget szerzett. Nevéhez fűződik a méltán híres AtoMol projekt szabadalmaztatása, ami kiválóan szemlélteti, miként lehet könnyedén elsajátítani a kémia alapjait.

Szöveg: **Karkó Ádám** | Fotó: Pálfi Erika

Hol kezdődött a pályafutása? Hogyan lett Önből gyógypedagógus?

Őszintén szólva már gyerekkoromban úgy éreztem, hogy tanító néni szeretnék lenni, ami viszonylag hamar módosult a gyógypedagógiára, amivel valójában megvalósult az egyik nagyon régi álmom. Ugyanakkor volt egy másik álmom is, építész szerettem volna lenni, de sajnos ez a vágyam nem teljesülhetett, mert valljuk be, nem sok látássérült építész lehet látni. Végül jelentkeztem a főiskolára gyógypedagógia szakra, ami korántsem volt egy leányálom, ugyanis már a jelentkezésem előtt le akartak beszélni erről a hivatásról, én mégis úgy álltam a pályaválasztás kérdéséhez, hogy „miért is ne?”, és szerencsére – bár nem kevés küzdelem árán – valóban felvettek. Akkoriban nem volt egyszerű bekerülni látássérültként felsőoktatási intézményekbe, amit helyesnek tartottam, mert hozzájárult ahhoz, hogy megtanuljam, miként küzdjek meg a céljaimért. Úgy hiszem, olyan embereknek kell elvégezniük adott képzetéseket, akikről feltehető, hogy később száz szá-

zalékosan helyt tudnak majd állni a szakmájukban. Manapság ez persze másként van, hiszen nem nehezítik, hanem felvételi pluszpontokkal még könnyítik is az egyetemi bejutást. Az a tapasztalatom, hogy nem kivételeznek a leendő hallgatókkal, de szívesen fogadják azokat is, akik látássérültek. A gyógypedagógusi diploma megszerzése után jelentkeztem az Eszterházy Károly Főiskolára (ma: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem), ahol szociálpedagógiát és tanácsadó tanári szakot végeztem.

Mint gyógypedagógus, az Ön nevéhez fűződik az AtoMol projekt ötlete és szabadalma. Mesélne erről kicsit? Miben áll e projektötletnek a lényege? Hogyan tudják ezt a látássérült tanulók felhasználni a kémiaórákon?

A történet ott kezdődik, hogy helyettesítenem kellett egy kémiaórán, ahol rá kellett ébrednem arra, hogy a gyerekek az alapvető összefüggéseket sem értik meg, ►

ezen valahogyan szükséges volna javítani. A helyettesítés során támadt egy ötletem, s kitaláltam az AtoMol nyers verzióját, odahaza pedig nekiültem a feladatnak, s elkezdtem kívágni az AtoMolhoz szükséges „atomokat”. Majd az első órákon felavattam az ötletet a gyerekek körében, ahol örömmre a tanulók érteni kezdték az alapokat. Itt kell megemlítenem, hogy bennem mindig is volt egy nagy adag érdeklődés a kémia iránt, szóval fontos hangsúlyoznom, hogy nem volt ismeretlen számomra a probléma megoldásához szükséges terület. Mivel láttam, hogy a gyerekek körében igazán hasznosnak tűnik az AtoMol projektötlet, ezért úgy döntöttem, hogy szabadalmaztatom, és megosztom másokkal is ezt a lehetőséget. Az AtoMol egy egyetemes eszköz, hiszen a látássérült diákok a tapintásukkal képesek leolvasni egy-egy atom szerkezeti sajátosságait, de egy látó diák szintén meg tudja tapintani azt, s ezzel a tanuló agyában – mivel materiális, kézzel fogható tárgyról beszélünk – könnyebben rögzül a periódusos rendszer és az atomszerkezetek felépítése.

Milyen tantárgyakban segíti még a tanulók fejlődését?

A kémia mellett egyébként kiemelt szerepet kap nálam a matematikaoktatás is, amit szintúgy szeretek, mint a kémiatanítást. Praktikusan használom a tantárgyi koncentrációt. Ilyenformán tehát a történelmi évszámokat úgy fűzöm bele a matematikaórákba, hogy egy-egy eredmény valamilyen történelmi eseményre utaljon. Így egyszerre tudunk beszélgetni a tanulókkal a matematikai feladatról és a történelmi eseményről is, de olykor az irodalomból is hozok évszámokat, amelyek valamelyik költőnek vagy írónak a születési dátumára utalnak. Meglepő, hogy imádják az ilyen feladatokat a gyerekek. Mindebből talán kitűnik: a legnagyobb célom mindig is az volt és az lesz, hogy a gyerekek megértsék a tananyag lényegét. Ezért van az, hogy mindenféleképpen működtetni kell a tantárgyi koncentráció helyes megosztását, hiszen én megerősítem a kollégáimat abban, hogy a gyerekek valóban megismerték és

megtanulták a tananyagot, és a gyerekek is meggyőznek engem arról, hogy képesek feldolgozni és megérteni önállóan is a megismert leckét.

A gyerekek előtt úgy tornyosulnak a tantárgyak, mint az egekbe magasodó épületek. Nem értik meg, hogy valójában ezek az épületek egymás mellett, egymás szimbiózisában léteznek. Fontos tehát, hogy meglássák az összefüggéseket az égbe meredő épületek, azaz a tantárgyak között. És ami elhagyhatatlan egy tanórából: a humor. Képtelenség humor nélkül némely törzssanyagot megtanítani és megtanulni, mert a humor által kezd érdeklődni a diák a téma iránt. Ami szintén kifejezetten szükséges még, hogy az ember jó tanár legyen – s ezzel segítse tanítványait –, az a türelem. Végtelen türelemre van szükség, ez a tanárság velejárója.

Van valamilyen projektötlet a tarsolyában, amivel az elkövetkezendő időkbén fog előrukkolni?

Pillanatnyilag nincs semmiféle ötletem, ami az AtoMolhoz hasonló lehetőséget rejtene magában. Bár az ötletek akkor születnek, amikor az ember tanít: egyszer csak felismer egy problémát az adott tantárgyban, amit akárhogyan is, de mégiscsak meg kell oldani. Amíg nem látom, hogy hol van probléma, addig nem ugrik elő a fejből semmiféle ötlet. A problémát muszáj felismerni, mert nem áll elém, és kiáltja el magát, hogy hahó, itt vagyok, engem oldj meg! Ha viszont felismerem, akkor biztosra mondhatom, hogy ki fogok valamit találni, hogy áthidaljam az ügyes-bajos dolgokat. Eléggé találékony vagyok!

Milyen olvasmányt ajánlana azoknak, akik érdeklődnek a fejlesztőpedagógia iránt?

Józsa Krisztián, a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet Neveléstudományi Tanszékének professzora remek könyveket és írásokat publikál, sokszor említi a humort mint kiváló pedagógiai eszközt, amit, ahogy említettem, szintúgy szeretek én is használni.

A Vakok Állami Intézetének háromdimenziós makettje

” Képtelenség humor nélkül némely törzsanyagot megtanítani és megtanulni, mert a humor által kezd érdeklődni a diák a téma iránt. ”

Az iskolájuk nem egy hagyományos értelemben vett, államilag fenntartott intézmény. Miben eltérő az Önök iskolája, milyen különbségek vannak egy hagyományos állami fenntartású intézményhez képest?

Ebben az intézményben több tagozat is van. Van általános iskolánk, szakiskolánk, óvodánk, fejlesztő iskolánk és módszertani központunk. Ha az általános iskoláról beszélünk – mi gyakran csak „normál tagozatként” emlegetjük –, akkor fontos elmondanom, hogy vannak olyan ép értelmű gyerekek, akiknek csupán látássérülés a problémájuk, viszont ők ugyanolyan kerettanterv szerint tanulnak, mint bármely látó diák. Számukra nincs eltérés a tananyagban, pontosan azt tanulják, mint egy hagyományos többségi általános iskolában. Ugyanakkor speciális eszközök segítségével sajátítják el a tananyagokat. Például nagyon hamar megtanulják a tízujjas gépirást, de gyakran használnak abakuszt matematikaórán. Vannak domború térképeink, amivel a diákok megismerik az országokat vagy a világ egyéb tájait. Fontos kiemelni, hogy a gyerekek megtanulják a Braille-írást (*Louis Braille-ről szóló évfordulós cikkünket itt olvashatja el: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelés/evfordulok-53>*), de még közlekedés-órájuk is van, ahol megtanulhatják, miként kell látássérülteként közlekedni „a forgalomban”.

A másik tagozatunkon a tanulásban akadályozottak tanulnak – ide tartoznak a siket tanulóink is –, akik ugyanúgy a központi adaptált kerettanterv alapján tanulnak. Őket a kompenzáló nevelés szerint tanítjuk, aminek a lényege, hogy mindent szó szerint a gyerek kezébe adunk: ezáltal tanulja meg, hogy mi az, hiszen a többi érzékszervét – leginkább a tapintását – felhasználhatja az adott dolog megismerésére.

Harmadik tagozatunkon – a halmozottan sérültek tagozatán – vannak azok a diákjaink, akik középsúlyos értelmi sérültek és látássérültek egyaránt. Ők is – mint a többi tagozaton tanuló diákjaink nagy része – egy meghatározott, adaptált központi kerettanterv szerint tanulnak.

Hány fő jár egy osztályba, és hogyan kell elképzelni a tanórákat, fejlesztéseket?

Iskolánkban jelenleg 5-6 fő jár egy osztályba; nagyon sok diák integráltan tanul, ezért az 5-6 főt úgy kell

érteni, hogy egy osztályba valójában két korcsoport is járhat, például most a második és harmadik osztály összevonva alkot egy osztályt, ahol egyébként heten vannak.

Míg egy többségi iskolában gyakoribb a frontális oktatás, addig nálunk többször körbe kell menni a tanároknak, jóval nyitottabbnak kell lennie a pedagógusnak, rugalmasabbnak, ha úgy tetszik; a diákoknak sokszor kell segíteni, hiszen amit meg lehet érteni, azt a gyerek kezébe kell adnunk. Az a vizuális lehetőség, ami más iskolákban jelen van – például, ha egy idegen vagy ismeretlen szót felír a tanító néni a táblára, akkor a gyerekek azt látják és lejegyzetelik a füzetükbe –, az nálunk nem tudja segíteni a tanár munkáját – vagyis másféleképpen kell nekiállni a lecke megtanításának.

Hogyan méri és értékeli a diákok tudását?

Az iskolában belső méréseink vannak, mert sajnos a kompetenciaméréshez nem tudtunk csatlakozni. A belső mérésekhez a korábbi csoportok vagy korábbi évfolyamok teljesítménye alapján tudunk statisztikát készíteni, vagy pedig az adott diák saját fejlődésének szakaszait mérjük fel. Ha a kompetenciamérést akadálymentesített felületen lehetne elvégezni, akkor a külső mérce alapján is tudnánk mérni a tanulóink teljesítőképeségét.

A belső mérés során fel tudjuk mérni, hogy milyen tempóban képesek helyesen olvasni a tanulók. Az olvasási sebesség mellett pedig a szövegértést is felmérjük. Matematikában a Csapó Benő-féle matematikai alapismeret-felmérést használjuk jó ideje.

Diákjaiknak zenei vagy sportfejlesztéseket is tartanak? Milyen eredményeket tudna kiemelni az elmúlt évekből?

Zenei fejlesztésnél zongorázni, furulyázni és gitározni tanulhatnak a gyerekek. A tanulók nagyon szeretik a zenét, rengetegen zenélnék az iskolánkban. Énekkarra is járhatnak az érdeklődő diákok.

A sport területén a diákok részt vehetnek a goalball (csörgőlabda) játékban, ami alapvetően paralimpiai sportágnak minősül, de másféle sportokban is van lehetősége kipróbálniuk magukat a tanulóknak, mint például az úszásban – hiszen intézményünknek uszodája is van –, judóban, vak fociban vagy vak pingpongban, de aki szeretne, sakkozni is megtanulhat. Természetesen a kollégáim igyekeznek a legtöbb sportot megismertetni a diákokkal. A kicsik – alsósok – számára például lovaglási lehetőséget biztosít az intézmény, meghozzá Fótra járnak ki a gyerekek.

Vannak olyan tanítványaim, akik egyik-másik területen sikereket értek el, sőt mindmáig zenélnék vagy sportolnak. Ilyen például a volt növendéke, *Cselinác Márkó*, aki tangóharmonikán játszik egy mohácsi együttesben, és kiemelném *Cservenyák Nikolett* nevét is, aki gyönyörű énekhangjával már diákkorában elkápráztatott bennünket, vagy *Horváth Szabolcs*, aki a konzervatóriumi tanulmányai után jazz-zongorista lett.

Milyen szabadidős programokon vehetnek részt az iskola növendékei?

Az intézmény programjain aktívan vesznek részt a tanulók. Farsangkor például rendszeresen beöltöznek a diákok. Történt egyszer, hogy a saját osztályommal beöltöztünk apácáknak, és eljátszottuk az *Apáca show* című film egyik ominózus jelenetét. Fiúk, lányok egyaránt apácák voltak, sőt a zongorán játszó kolléga is magára öltött egy apácaruhát. Gyereknapon évről évre újabbnál újabb dalokat költenek át a gyerekek, legutóbb a *Beatrice 8 óra munkáját* dolgozták át diáknyelvre, és megtöltötték a szöveget az őket érintő problémákkal: mégpedig, hogy nem 8 óra munka, hanem 20 óra tanulás az élet. De természetesen vannak kötelező ünnepségeink is, mint az október 23-i vagy a március 15-i megemlékezés, melyek közül előbbit több évig egy kolléganőmmel együtt szerveztük. Iskolánkban ugyancsak megrendezzük a kötelező projektheteket, így a Pénz7, Digitális Hét és a Fenntarthatósági témahét is szerves részét képezi a programjainknak. Ez utóbbival kapcsolatosan szabadulószerződést készítettem a gyerekeknek a tavalyi tanévben, amelyet még a kollégáim is nagyon élveztek.

A fehér bot (vagyis a vakok és gyengélátók) nemzetközi napján (október 15.) gyakran rendezünk vetélkedőket – általában ezek a közlekedéshez kapcsolódnak –, de manapság igencsak sűrűn megfordulnak nálunk a tűzoltók és a rendőrök is, akik bemutatják az autójukat, felszereléseiket, és hosszabb-rövidebb előadásokat tartanak, ám legutóbb az amerikai autók rejtelmek után kutathattak a gyerekek. Tehát a látássérültek napján mindig igyekszünk újdonságokat bemutatni a diákoknak, amiket – nem kis örömről – nagy siker övez.

Honnan inspirálódik, ki ad motivációt, új ötleteket évről évre Önnek?

Abban biztos vagyok, hogy inspirálni tud, ha tapasztalom, hogy egy diák vagy kolléga nem ért valamit – bár egyébként bárki lehet az illető, mindig segíteni szeretnék az embereknek. Ami ilyenkor a fantáziámat izgatja, az az, hogy mivel tudunk közösen eljutni a megértésig. Szóval gondolkodnom kell a megoldáson; a megoldáson, hogy a másik személy megértse az addig homályban lebegő dolgot.

Ugyanakkor nagyon inspiratív hatása van egy negatív kritikának is. Előfordulhat, hogy az ember kritikával találkozik, de az is hatással van rám, ha valaki mást ér negatív kritika.

Úgy érzem, a legnagyobb motivációt az adja, ha én is megélem az élményeket – mert valljuk be, az ember csak úgy tud segíteni, ha ő is megéli azokat a pillanatokot, amivel éppen segítségére lehet másnak. Nekem ugyanúgy be kell illeszkednem a társadalomba, szükség esetén nekem ugyanúgy segítséget kell kérnem.

Tehát nincs pontos válaszom arra a kérdésre, hogy mi is inspirál: de a gyerekek biztosan hatással vannak az életemre.

Nevelési segítséget nyújtanak pedagógusok és szülők számára

Interjú Mosányi Emőkével, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatójával

A hazai pedagógusképzés törekszik arra, hogy a tanárok minden esetben felkészülten végezhessék munkájukat, mellettük ugyanakkor más szakemberek is részt vesznek egy-egy diák vagy kisgyermek fejlesztésében. A pedagógiai szakszolgálatok köznevelési feladatot ellátó intézmények, amelyek a szülő és a pedagógus nevelőmunkáját számtalan esetben segítik. A szakszolgálatok és a szakértői bizottságok feladatairól és működéséről **Mosányi Emőkével**, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat főigazgatójával beszélgettünk.

Szöveg: **Karkó Ádám**

Milyen feladatot kell ellátnia a pedagógiai szakszolgálatoknak? Milyen szempontok mentén dől el, hogy egyes szakszolgálatok mely közigazgatási területen belül látnak el feladatot?

A pedagógiai szakszolgálatok kilenc szakfeladatot látnak el: feladataink közé tartozik a logopédiai ellátás, a nevelési tanácsadás, a szakértői bizottsági tevékenység, a gyógytestnevelés, a korai fejlesztés és gondozás, az iskola-óvoda pszichológiai ellátás koordinációja, a tehetséggondozás – ami elsődlegesen koordinációs tevékenységként jelenik meg –, a konduktív pedagógiai ellátás, és nem utolsósorban a pályaválasztási- és továbbtanulási tanácsadásunk.

Azt, hogy az egyes szakszolgálatok mely közigazgatási területen belül látnak el feladatot, jogszabályok és alapdokumentumok határozzák meg. Országosan 20 pedagógiai szakszolgálati intézményünk van, amiből 19 vármegyei, egy pedig fővárosi.

Pontosan milyen szakemberek és mely speciális területekkel foglalkoznak a szakszolgálatoknál?

Legnagyobb számban pszichológusok és gyógypedagógusok dolgoznak a pedagógiai szakszolgálatoknál. A gyógypedagógusok között jelentős számú a logopédus, hiszen jelentősebben foglalkozunk a logopédiai fejlesztésekkel, mivel ez egy önálló szakfeladat ellátásunkban. Rajtuk kívül még konduktorok, gyógytestnevelők, valamint elenyésző számban ugyan,

de fejlesztőpedagógusok is dolgoznak a szakszolgálatoknál.

Mikor beszélhetünk tanulási nehézségekről?

A tanulási zavar az egyik sajátos nevelési igényű kategória, ami az „egyéb pszichés fejlődési zavar” területének egy része. Ha enyhébb esetről van szó – ami egyfajta átmeneti probléma, és akár egy-két hónapon vagy éven belül elmúlik –, akkor nem fogyatékoságról – tehát sajátos nevelési igényről – beszélünk. A tanulási zavarok elsősorban az alapkészségekre – az olvasásra, az írásra és a számolásra – alapozódnak, de a súlyos figyelemproblémák is, illetve a beszédnek vagy a nyelvi fejlődésnek az elmaradásai is okozhatnak tanulási zavart – ami az íráskészségben és az olvasásban jelenik meg.

A pedagógiai szakszolgálatoknak milyen mértékben szükségszerű bekapcsolódnuk a sajátos nevelési igényű tanulók, valamint a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztésébe?

A pedagógiai szakszolgálatok a sajátos nevelési igényű tanulók, illetve a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztésében nem igazán vesznek részt, viszont a diagnosztikát, illetőleg a fejlesztési irányokat alapvetően maguk a szakszolgálati intézmények határozzák meg. A szakértői bizottság egyik fontos feladata, hogy meghatározza, milyen

fejlesztésekre és speciális segítségre van szüksége egy-egy gyermeknek. Speciális segítség a fejlesztésen túli támogatás meghatározása, ahol jellemzően az eszközhasználatról, többletidőről vagy a szóbeli vagy írásbeli kiváltódás lehetőségéről dönt a bizottság.

Hogyan kell elképzelni a szakértői bizottság működését? Miről döntenek egy ilyen bizottságban, és kik vesznek részt benne?

A szakértői bizottság tagjai gyógypedagógusok, pszichológusok, konduktorok. Alapvetően diagnosztikai feladatokat látnak el, illetve ha sajátos nevelési igényű a gyermek – de csak abban az esetben, ha nem beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzd –, akkor az iskolai elhelyezését is támogatják és segítik, ami azt jelenti, hogy a szülővel és a tankerületekkel közösen keresik meg a gyermeknek – a lehetőségekhez mérten – legideálisabb intézményi elhelyezést, tehát a megfelelő óvodai és iskolai ellátást.

Könnyen történik az elhelyezés?

Azt gondolom, hogy ez sosem könnyű, mert azokból az intézményekből – óvodákból és iskolákból – tudunk választani, amik a fejlesztési lehetőségeket ténylegesen felvállalják, ami azt jelenti, hogy nem csupán az alapküldetésünkben vállalják az ellátást, hanem a gyakorlatban is el tudják látni a feladatukat. Ezért minden esetben egyeztetünk a tankerületekkel, hogy az ellátást

valóban biztosítani tudják a gyermeknek. Elég sok olyan iskola van már, ahol sajátos nevelési igényű tanulókat tudnak fogadni, de ez nem jelenti az összeset, mert nyilván egészen más igénye van egy mozgásfogyatékkal élő kisgyermeknek és teljesen más egy autizmussal élőnek vagy esetleg egy beszéd fogyatékos tanulónak, tehát nem minden befogadó – integráló – intézmény fogadja az összes SNI-kategóriát.

Ha a szakértői bizottság döntést hoz, akkor a szülők mennyire képesek elfogadni azt?

Addig dolgozunk, amíg megtaláljuk a mindenki számára megfelelő megoldást. Egy szakértői bizottsági döntés esetében olyan kompromisszumot kell kötnünk, ami mindenkinek elfogadható, ami megfelel mind a szülőnek, mind az iskolarendszernek és a szakmai elveknek is. Meg kell találni a középutat, ami meglehet, hogy hetekig is eltart, és sok-sok körös megbeszélést igényel, de azt gondolom, hogy egyik szülőnek sem könnyű, amikor meghallja, hogy a gyermekének nem feltétlen lesz olyan egyszerű az életútja, és nehézségekkel, akadályokkal kell megküzdenie. Nagy kihívás ezt szülőként feldolgozni, de mi segítünk benne.

A szakszolgálatok egyik legfőbb profilja a diagnosztizálás. Hogyan kell elképzelni ezt a folyamatot?

Létezik egy országos protokoll, illetve minden intézménynek van egy saját, belső protokollja, amit jellem-

zően használnak a diagnosztizálás során. A szakértői bizottsági tevékenység 2013-ban kétszintű vizsgálattá alakult. A járások és a kerületi tagintézmények az elsődleges vizsgálók, akik elvégeznek egy nagyon részletes, mindenre kiterjedő alapvizsgálatot, s ha bennük megszületik az a gondolat – ami a teszteredményektől is függ –, miszerint további vizsgálatokra van szükség – hiszen felmerülhetett a sajátos nevelési igény gondolata és ténye –, akkor a gyerekeket továbbküldik egy vármegegyei vagy a fővárosi szakértői bizottsági tevékenységi szintre, ahol folytatódik a gyermekek vizsgálata. Olyan teszteknek az alkalmazásával történnek a vizsgálatok, amelyek tulajdonképpen komplex mérési értékekre alapoznak.

Milyen problémákkal keresik meg Önöket manapság a szülők?

A különböző beszédproblémák igen gyakoriak, tehát a logopédiai ellátásunk rendszeres. Három- és ötéves korban kötelező szűréseink vannak, ezért minden kisgyerek megjelenik az intézményeinkben, ami nagyon jó hír, hiszen van rálátásunk a gyermekek fejlődésére már kisgyermekkorától kezdve. Illetőleg gyakori, hogy a szülők nevelési tanácsadás keretében fordulnak hozzánk kérdéseikkel. Jellemzően gyermekük iskolai-otthoni létével kapcsolatban kérnek segítséget, de van, hogy egy testvérszületés következtében történik valamiféle viselkedésmódosulás, netán magatartásmódosulás, amivel kapcsolatos kérdéseiket – ugyancsak és szerencsére – nekünk teszik fel, s mi a legjobb tudásunk szerint igyekszünk segíteni nekik.

Van valamilyen tanácsa azon szülők számára, akiknek gyermeküket a szakszolgálathoz kell vinniük fejlesztés vagy vizsgálat okán?

Jótanáccsal aligha tudok szolgálni, hiszen ez egy folyamat, amiben részt kell vennie a szülőnek. Az viszont nagyon fontos, hogy ha egy szülő fejében megfogalmazódik egy olyan gondolat, hogy a gyermekének másféle koordinációs vagy tanulási képességei vannak – mint például az általa „egészségesnek” gondolt gyermekek esetében –, akkor jöjjön és kérdezzen bátran bennünket, mert nagyon sok esetben félelmekről beszélhetünk, de egy szakember képes megnyugtatni a szülőt. Ez azért nagyon fontos, mert a szülőben lévő – sokszor felesleges – félelmek tovább gerjeszthetnek olyan lelki folyamatokat, amik azután sem a szülő, sem a gyermek életében nem jó, ha jelen vannak.

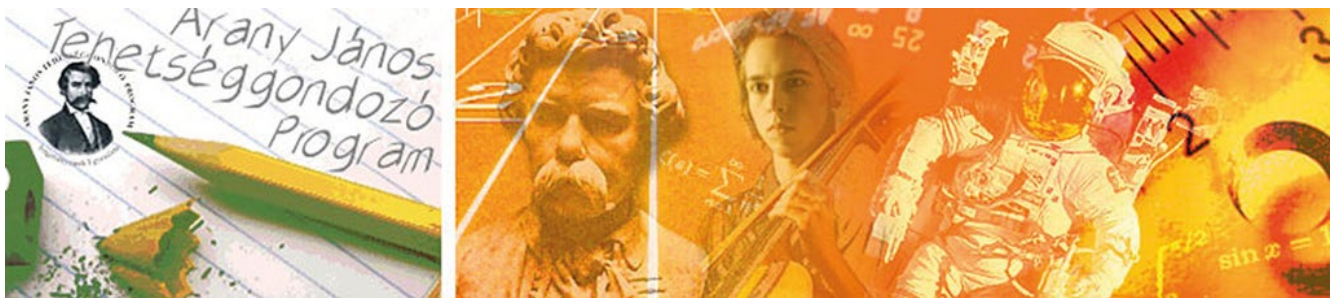
Gyakorlatilag csecsemőkortól látunk el gyermekeket: minden fővárosi kerületben, minden járásban ott vannak a kollégák. A legtöbb állami óvodában is jelen vannak a munkatársaink, akiktől akár személyesen is lehet kérdezni. Fontos, hogy már akkor kezdjünk el gondolkodni a problémán, amikor például a védőnő felhívja a szülő figyelmét néhány olyan szegmensre, amire érdemes mindenképpen odafigyelni. Fontos azt is szem előtt tartani, hogy ha valamilyen kérdés felvetődik a szülőben kisgyermekével kapcsolatban, akkor vegyen részt a kisgyermekekkel kapcsolatos tanácsadásunkon, hiszen meghatározó, hogy a szülő hogyan foglalkozik a gyermekével; a helyes törődés elengedhetetlen a megfelelő fejlődéshez.

Az Arany János Programok bemutatása

A jelenleg 34 helyszínen, középiskola és középiskolai kollégium együttműködésében megvalósuló Arany János Programok az esélyteremtés egyik legmeghatározóbb és legrégebb óta működő, az egész országot átfogó programjai. Az Arany János Tehetséggondozó Program az ezredfordulókor, az Arany János Kollégiumi Program pedig négy évvel később indult a köznevelésben. Az Arany János Programok célja a tanulók iskolai sikerességének elősegítése, a szociális szempontból hátrányos helyzetű, rászoruló tanulói csoportok középfokú iskolai előrehaladásának, tehetséggondozásának támogatása komplex – pedagógiai, szociális, egészségügyi, kulturális – eszközrendszerrel.

Szöveg: Vágóné Ugró Szilvia

Arany János Tehetséggondozó Program (AJTP)

A tehetséggondozás sajátos – a hátránykompenzáció és esélyteremtés feladatát is figyelembe vevő – formáját megvalósító Arany János Tehetséggondozó Program célja, hogy eredményesen felkészítse a részt vevő tanulókat a felsőfokú tanulmányok folytatására. A tanéven-

ként mintegy 2000 tanuló részvételével megvalósuló program célcsoportja a gyermekvédelmi törvény értelmében hátrányos helyzetű tanulók, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, a jogszabályi feltételek szerint rászoruló tanulók.

A programban az öt év alatt zajló hátránykompenzációs tevékenységek, tehetséggondozás, személyiség- és képességfejlesztés segítségével a diákok reális esélyekkel jelentkezhetnek felsőoktatási intézményekbe, és szerezhetnek a munkaerőpiacon versenyképes tudást. Specifikus ismeretek átadása – tanulásmódszertan/kommunikáció, önismeret és személyiségfejlesztés – biztosítja a szociális képességek fejlesztését,

a személyiségfejlesztést, segíti a tehetséggondozást és a hátránykompenzációt. A gimnáziumi, szakgimnáziumi képzést megelőző egy év, az előkészítő-gazdagító évfolyam a hátránykompenzációt segíti, az eredményes gimnáziumi tanuláshoz szükséges szintre hozást szolgálja. Az ezt követő hagyományos gimnáziumi vagy szakgimnáziumi oktatás pedig a tanulók személyiségének, szociális képességeinek fejlesztése mellett egyéni fejlődésük differenciált segítését, szakmai jövőképük kialakítását és a program tanulmányi céljainak sikeres teljesítését célozza meg. A program eredményességét mutatja, hogy a benne végzett diákok 70–75 százaléka továbbtanul a felsőoktatásban vagy felsőfokú szakképesítést nyújtó intézményben.

A legnagyobb segítséget azzal adja a program, hogy a kis településeken vagy nagyobb városban, hátrányos környezetben felnövő gyerekek olyan gimnáziumokban, kollégiumokban tanulhatnak tovább, amelyek a felsőfokú tanulmányokra való felkészítésben nagy gyakorlattal és kiváló felkészültségű pedagógusokkal rendelkeznek. A megvalósításban kulcsszerepük van a kiemelkedő középiskolák mellett a kollégiumoknak is, mivel a programban a középiskolai képzés kollégiumi bentlakáshoz kötött. A középiskola és a kollégium együttműködése biztosítja az oktatás és a nevelés egységét, hatékonyságát. A kollégiumi élet a szocia-

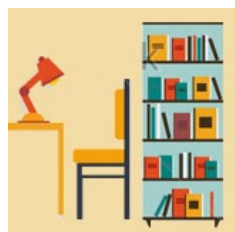
lizáció sok lehetőségét rejt magában és az egyenlőtlenségek csökkentésében is nagy szerepe van. A programba felvételt nyert tanulók havonta egy alkalommal a hétvégét is a kollégiumban töltik. A bennmaradós hétvégék változatos programokat kínálnak számukra, az egyéni fejlesztés, a sajátos érdeklődést szolgáló foglalkozások mellett kulturális rendezvényeken, tanulmányi kirándulásokon vesznek részt. A program indulásától eltelt több mint húsz évben a folyamatos megújulás mellett számos, mára már hagyományosnak nevezhető rendezvénye van az „aranyos” intézmények közösségének, mint például a zánkai gólyatábor, a bonyhádi Gimnasion, a pécsi Művészeti Fesztivál vagy a mezőberényi nosztalgiatábor, hogy csak néhányat említsünk a sokszínű kínálatból. Ezek a programok, események kiváló lehetőséget nyújtanak a kapcsolatteremtésre, a csapatépítésre és a tapasztalatcserére, és nem utolsósorban arra, hogy a diákok különböző területeken megmutathassák tehetségüket. Ehhez járulnak hozzá a különböző műveltségterületekhez kapcsolódó versenyek is. A rendszeresen szervezett művészeti és sporttalálkozók, szaktáborok, tantárgyi, illetve tematikai versenyek a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekkel együtt hozzájárulnak a képességek differenciált fejlesztéséhez, a tehetségek kibontakoztatásához.

A programban tanuló diákok az érettségiig C típusú középfokú nyelvizsgát tehetnek, és megszerzik a nemzetközi ECDL számítástechnikai tanúsítványt is, mindemellett térítésmentesen gépjárművezetői jogosítványt szerezhhetnek. Ehhez az iskolák és a kollégiumok a program keretében minden segítséget megadnak.

A program a tanulókat szociális támogatásokkal (pl. étkezés, közlekedés, különórák, edzések, táborok stb. költségeinek fedezése) és tanulmányi ösztöndíjjal is segíti; ez utóbbi tanulmányi eredménytől függően a havi 40 ezer forintot is elérheti.

A programba pályázat útján jelentkezhetnek a nyolcadikos tanulók. A pályázóknak a központi írásbeli felvételi vizsga mellett a programot gondozó középiskolák szervezésében beárgatáson is részt kell venniük, ahol szövegértési és matematikai-logikai képességeikről adnak számot, illetve pszichológiai tesztekét írnak.

Arany János Kollégiumi Program (AJKP)

Az Arany János Kollégiumi Program az esélyteremtést, a sérülékeny tanulói csoportokba tartozó diákok érettségig adó középiskolákban történő eredményes előrehaladását, a középfokú végzettség, érettségi megszerzésének támogatását célozza. A programban erőtel-

jesen érvényesül a hátránykompenzáció szempontja, célcsoportjába a leginkább sérülékeny tanulói csoportok tartoznak. A tevékenységek középpontjában a lemorzsolódás megelőzése, annak támogatása áll,

hogy a középiskolai kollégiumok eszközrendszerének, esélyteremtő beavatkozásoknak a segítségével nagyobb arányban kerüljenek a felsőoktatásba, illetve a munkaerőpiacra a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

A program célcsoportja a halmozottan hátrányos helyzetű vagy hátrányos helyzetű, vagy gyermekvédelmi szakellátás otthont nyújtó ellátásában részesülő tanulók, alacsony iskolai végzettségű szülők gyermekei, a jogszabályi feltételek szerint rászoruló családok gyermekei.

Az ötéves program keretében a gimnáziumi, szakgimnáziumi tanulmányaikat végző tanulók esetében a középiskolai kollégium a sajátos, támogató eszközrendszer segítségével biztosítja a tanulók középfokú előrehaladását és az érettségi bizonyítvány megszerzését. A program egy középiskolai tanulmányokra felkészítő, elsősorban a kulcskompetenciák fejlesztését felvállaló előkészítő kilencedik évfolyammal indul, amelyet a kollégiummal együttműködő középiskola szervez meg.

A tanévenként megközelítőleg 600 tanuló részvételével megvalósuló programban egyéni fejlesztési és tanulási tervek kialakítása, differenciált tanulószervezés, mérés-értékelés zajlik, amely alapján tervezhetővé válik a tanuló fejlesztése érdekében végzett pedagógiai munka. Az egyéni fejlesztés során a tanuló egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztésben részesül. Az egyéni fejlesztés keretében kiemelt szerep jut a pályaeorientációnak, amely a tanuló irányultságának megfelelő életpálya sikeres építését szolgálja. A továbbtanulási és munkavállalási célok kijelölése érdekében a tanuló a nevelésében érintettekkel közösen karriertervet készít. A kikapcsolódást, feltöltődést a kollégiumban rendszeresen szervezett közösségépítő és szabadidős programok biztosítják. Az AJKP-ban a részt vevő intézmények programmegvalósítását mentori hálózat támogatja.

A programba pályázat útján jelentkezhetnek azok a nyolcadikos osztályos tanulók, akik a bekerülés feltételeinek megfelelnek. A programba felvételt nyert tanulók az előkészítő évet követően a kollégiumi csoportban együtt maradnak, de az érdeklődésüknek megfelelően maguk által választott középiskolában integráltan folytatják tanulmányaikat.

A követelményeket és a pedagógiai többletvevékenységeket a program tartalmi szabályozói állapítják meg, a miniszter által kiadott és közzétett Arany János Tehetséggondozó Program és az Arany János Kollégiumi Program kerettantervében és a kollégiumi nevelés országos alapprogramjában az Arany János Tehetséggondozó Programra, illetve Arany János Kollégiumi Programra vonatkozó részeiben foglaltak szerint.

Harmincnégy éve a hátrányos helyzetű és beteg gyerekekért

Szűrőkamionok, ösztöndíjak, vizsgálatok, gyógyszerszállítmányok, lovasterápia, rendezvények. Talán így lehetne pár szóban összefoglalni, mennyi mindennel segít a hátrányos helyzetű és beteg gyerekeknek a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat. Bárki fordulhat hozzájuk segítségért, akár a gyerekek, de a tanárok vagy a szülők is. Minden kérést megvizsgálják és elbírálnak, ha pedig tudnak, segítenek. **Dr. Edvi Péterrel**, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat alapító elnökével beszélgettünk a szervezet elveiről és programjairól, melyek mentén immáron 34 éve segítik a magyarországi és határon túli gyerekeket.

Szöveg: Vágóné Ugró Szilvia | Fotó: Gordon Eszter

Mikor alapították meg a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesületét? Mik az egyesület fő céljai és alapelvei?

A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesületét 1990-ben alapítottuk. Mai napig a fő célunk, hogy a hátrányos helyzetű, beteg gyerekeknek és intézményeknek segítsünk. Fontos ezt hangsúlyozni, hogy hátrányos helyzetű és beteg gyerekeket támogatunk, mert sokszor kérdezik tőlünk, hogy egy adott gyereknek miért segítünk, a másoknak meg miért nem. A Parlamenti Gyerekkarácsonyra vagy az Operaházba, a Diótörőre is ilyen gyerekeket hívunk meg, hiszen ezek a rendezvények azért vannak, illetve mi is azért vagyunk, hogy őket segítsük. Az ösztöndíjunkt is kiválóan tanuló, de hátrányos helyzetben lévő gyerekek nyerhetik csak el.

A Szolgálat programjait mentén működik. Melyek ezek a programok és hogyan segítik ezek által a gyerekeket?

Tizenkét programunk van, ezek közül a legnagyobb és a legfontosabb az *Egészségügyi program*, amely több részre tagolódik; szűrővizsgálatok, vizsgálatok, gyógyítás, műtétek az egész országban és a határon túl. Van két mozgó rendelők is, egy fogászati és egy nőgyógyászati, valamint járunk iskolákba, óvodákba, falvakba vizsgálni a gyerekeket. Együttműködünk kórházakkal is, ahol a komolyabb beavatkozások, műtétek finanszírozásában támogatjuk a családokat. A *Lovasterápiás és Oktató Központunk* is az egészségügyi programunk része, de van *Nevelőszülői programunk* is, melyben állami gondozott gyerekeket helyezünk el nevelőszülőknél. A tizenkét pont közül az egyik a *Képzési és továbbképzési program*, amelynek keretében az ösztöndíjprog-

ramtól kezdve a felnőttek továbbképzésén át számos területen vagyunk aktívak.

Nem önálló program, hanem a fóti Lovasterápiás és Oktató Központunk egyik része az *Élhető Jövő Parkunk*, ahol a központ működéséhez szükséges energiát mi termeljük meg megújuló energiaforrások segítségével. *Üdültetési programunkkal* gyerekek táborozását segítjük. Itt kifejezetten olyan táborokat támogatunk, ahol a gyerekek tanulnak is valamit, ilyenek az erdei iskolák, nyelvi táborok, sporttáborok vagy a biztonságos internethasználattal kapcsolatos táborok. A *Segélyszállítmányok* programunk az, amelybe sok minden beletartozik, de általában nagyon hátrányos helyzetű falvakba – Magyarországon és a határon túlra is – viszünk olyan ellátmányt, amire szükség van, de főleg olyan dolgokat, ami a gyerekeknek segítség. Most is tele van dobozokkal az irodánk előtere, mert Ukrajnába juttatunk el egy nagyobb gyógyszerszállítmányt. Programjaink között szerepel továbbá az is, hogy más szervezeteknek nyújtunk segítséget gyermekügyekben, akár tudással, akár eszközökkel.

Rendszeresen szervezünk rendezvényeket is, mint a *Gyereknapi*, melyet a fővárosban tartunk immáron harminhárom éve, és amely az ország legnagyobb gyermekrendezvénye. Ide tartozik a *Mindenki Karácsonya* rendezvényünk is, de itt említeném meg a *Média- és internetkonferenciákat* és a *Biztonságos Internet Napot*, mely utóbbit az egész világon ugyanazon a napon rendezik meg, így nálunk is, és ezt mi szervezzük. Emellett van egy olyan programunk, amelyben tájékoztató anyagokat, tananyagokat, szakkönyveket állítunk össze és adunk ki. A tizenkét program között szerepel a *Film, televízió és fotódokumentáció* programunk is, melynek keretében olyan gyerekeket érintő problémákat, gondokat dokumentálunk, melyek létező problémák a világban.

Milyen főbb területekre koncentrálsz az Egészségügyi programban? Mikor és milyen célból indítottátok el a lovasterápiás foglalkozásokat?

Az Egészségügyi programot az alapításkor indítottuk, mert mindig is az egészségügy volt az egyik olyan terület, amellyel fontosnak tartottuk foglalkozni. Lovasterápiás foglalkozásokat 1997-ben indítottunk, mert a lovasterápia mint terápiás módszer, nagy segítség bizonyos betegségeknel, valamint a fogyatékkal élő gyerekeknel is hatékonyan működik. Kevesen tudják, de a lovasterápia látássérült, vak gyerekeknel is kifejezetten sikeres, mert a finommotorikájukat, az egyensúlyérzéküket nagyon jól fejleszti, ami azért nagyon fontos, mert egy vak gyerek egyensúlyérzéke nagyon nehezen fejlődik ki, ha viszont szabadon tud lovagolni, az tényleg nagy segítséget jelent. Egy autista gyerek köztudottan nem vesz részt a környezetében, ugyanakkor viszonylag gyakran felkelti az érdeklődését egy ló, mert az állat érzi, hogy az a gyerek valamennyire más, másként is reagál rá, emellett pedig az autista gyermekekre is jó hatással van, így ez a kölcsönös kapcsolat javíthat az autisták állapotán.

Hogyan segítitek a hátrányos helyzetű gyermekek képzését, továbbképzését?

Szájhigiénéiára, testhigiénéiára tanítjuk a gyerekeket, tehát egészségügyi szempontból oktatjuk őket, erre például a falunapok kiválóan alkalmasak. Az Európai Unió Biztonságos Internet Programjának mi vagyunk a magyarországi vezetői. A projekt keretében arra tanítjuk a gyerekeket, szülőket, pedagógusokat, hogyan

lehet biztonságosabban használni az internetet, mit szabad és mit nem szabad tenni az interneten, gondolkodok itt arra például, hogy nem szabad egymást piszkálni vagy érzékeny adatokat felelőtlenül megadni. Sok olyan dolgot oktatunk a gyerekeknek, melyeket sajnos más nem tesz kellő intenzitással.

Mit érdemes tudni a nevelőszülői programról?

Ennek érdekes története van, ugyanis mi írtuk a gyermekvédelmi törvényt több mint negyed évszázada. Magyarországon a kilencvenes években nem létezett olyan, hogy civil szervezetek nevelőszülői hálózatot működtetnek. Akkortájt a minisztérium szakembereivel volt egy véleménykülönbségünk arról, hogy egyáltalán a civil szervezetek tudnának-e ilyen hálózatot működtetni. Végül abban maradtunk, hogy a lehetőséget beleírjuk a törvénybe, mi pedig létrehozuk az első ilyen nevelőszülői hálózatot. Megcsináltuk, és azóta is működik. Ma már húsz-harminc civil szervezet által működtetett nevelőszülői hálózat van az országban.

Ki kérhet önkéntes segítséget, és hogyan lehet jelentkezni egy-egy programra?

A kezdetekkor még előfordult, hogy hirdettük magunkat, de az utóbbi harminc évben már nem volt erre szükség, mert ismernek minket. Mindegy, hogy egy gyerek ír nekünk, vagy a tanára, esetleg a szülő. Amikor beérkezik a kérelem, mi elbíráljuk, és ennek függvényében segítünk, ha tudunk, mert sajnos nem tudunk minden hozzánk beérkező kérést teljesíteni. Így is minden évben harminc-

negyvenezer gyerekkel vagyunk kapcsolatban. A programjaink között van egy, amely a törvényelőkészítésről szól. Ez a leghatékonyabb programunk, mert ha ezáltal tudunk változtatni az adott helyzeten, az az ország összes gyerekére hatással lehet. Mostanában a halláskárosodás megelőzésével kapcsolatos törvényen dolgoztunk a Semmelweis Egyetemen, a Műegyetemen és a Magyar Tudományos Akadémiával.

Milyen kimagasló eredményeket értek el az esélyteremtés és a felzárkóztatás terén az évek során?

November 24-én rendeztük meg a halmozottan hátrányos helyzetű, de kiváló tanulók ösztöndíjátadó

rendezvényét az MBH Bank épületében. Az ösztöndíjra a pályázatot szeptember elején írtuk ki, a részvétel feltétele az volt, hogy kiváló tanuló legyen a pályázó, és a családban az egy főre jutó havi bevétel ne haladja meg a negyvennyolcezer forintot. Ezek a gyerekek elképzelhetően szegények, nagyon szerény körülmények közül jönnek, de emellett kitűnő tanulók is. A programba bekerülni ezekkel a feltételekkel lehet, de az egyetemi diploma megszerzéséig azok kaphatják végig az ösztöndíjat, akik folyamatosan minimum 4,5-ös átlaggal rendelkeznek. Ha egyszer alácsúsznak ennek az átlagnak, akkor figyelmeztetést kapnak, ha másodszor is kevesebb lesz az átlaguk, akkor elveszítik az ösztöndíjat. Ez a szabály azért fontos, mert nagyon nagy az igény erre az ösztöndíjra, nagyon sokan várnak rá. Ma már van végzett atomfizikusunk, pilótánk, balett szőlőtáncosunk és informatikusunk is a programnak köszönhetően, ugyanis ez az ösztöndíj huszonöt éve indult útjára, az első pályázók mára már befejezték tanulmányaikat.

Melyek a szervezet hosszabb távú céljai?

Sajnos ezt a tizenkét programelemet nem tudjuk bővíteni, tehát nem lesz tizenharmadik program, de nagyon szeretnénk ezt a már létező és működő tizenkét programelemet tisztességgel és becsülettel továbbvinni. Arra nagyon büszkék vagyunk, hogy már harmincnégy éve működik ez az egyesület, harmincnégy éve segítjük a valóban hátrányos helyzetű gyerekeket Magyarországon és a határon túl.

Egy intézmény, ahol nemcsak a gyerekeket, hanem a családokat is segítik

Esélyteremtő roma óvoda Hosszúpályiban

Nem nagyon van még egy olyan esélyteremtő óvoda az országban, mint a hosszúpályi. A mélyszegénységben élő roma gyerekeket és családjaikat is támogatják azzal, amire szükségük van; ha kell, benti cipőt biztosítanak a gyerekeknek, ha kell, önéletrajzot írnak a szülőknek úgy, hogy közben megőrizték a lovári nyelvet és a roma kultúra sajátosságait. **Csonkáné Lakatos Klárával**, a Hosszúpályi Roma Nemzetiségi Óvoda vezetőjével beszélgettünk az intézmény sajátosságairól és a más óvodáktól merőben eltérő napi kihívásairól.

Szöveg: Vágóné Ugró Szilvia

Melyik évben nyitotta meg kapuit az óvoda, és jelenleg hány gyerek jár oda?

Hivatalosan mint Roma Nemzetiségi Óvoda 2015. július 1-jén nyitotta meg kapuit az intézmény, de már 2008-ban megszületett az ötletünk a férjemmel. Azonban mindenképpen szerettem volna még előtte diplomát szerezni, ezért elvégeztem a bölcsész-romológia szakot a főiskolán, így ez után, 2015-ben indítottuk az első csoportokat, önálló, önkormányzati fenntartású intézményként. Jelenleg hatvanöt gyerek jár ide. Ez a hatvan körüli létszám akkor is megvolt, mikor csak két csoport volt az oviban, akkoriban harminc-harminc fős hátrányos helyzetű, mélyszegénységből jövő gyerekekkel kellett az óvónőknek dolgozniuk, ami nem volt könnyű feladat, ezért bővítettük később a csoportok számát háromra.

Kikből áll össze az óvoda nevelőtestülete?

A három csoportból egyben van két óvónő, a másik két csoportban délelőtti óvónő, délután pedig pedagógiai asszisztens van a gyerekekkel. Büszke vagyok rá, hogy jelenleg minden óvónőnk diplomás, több óvónőnek van két diplomája is, és minden óvodapedagógus minősült Pedagógus I. vagy Pedagógus II. fokozatba. Nagy álmom volt, hogy érettségizett roma asszonyok legyenek a pedagógiai asszisztensek, dajkák, illetve, hogy roma nőket képezzünk dajkává. Ezek meg is valósultak. Minden csoportnak szakképzett, roma származású dajkája van, illetve az egyik pedagógiai asszisztensünk az idén

érettségizett roma asszony. Az elmúlt években azonban nagy volt a fluktuáció, aminek egyik oka sajnos sokszor a gyerekösszetétel volt, ugyanis a legtöbbjük hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű, mélyszegénységből érkező gyerek.

Ami még ezek mellett jellemző az intézményünkre, hogy nagycsaládosok gyerekei járnak ide, amin ebben az esetben nem háromgyerekes családokat, hanem hat-, nyolc-, kilenc- és tízgyerekes családokat értek. Legalább tizenöt családnak van, akiknél tíz gyerek van. Van négy olyan része a településnek, ahol szegregált utcások jöttek létre, onnan érkeznek hozzánk a gyerekek. Azon roma családok gyerekei, akik szociálisan, gazdaságilag integrálódtak, nem a mi óvodánkba járnak, hanem a másik nagy hosszúpályi óvodába.

Intézményünkben nagy hangsúlyt kapnak a vizsgálatok, szűrések, fontos, hogy ezeken az óvodásaink is átessenek, így a tantestületünk része az utazó fejlesztőpedagógus is. Mi azokat a gyerekeket is felvesszük, akiknek nincs semmilyen szakértői véleményük, szakpapírjuk még, ezért logopédus, gyógypedagógus és

fejlesztőpedagógus szakembereket is próbálok alkalmazni az intézményben.

Melyek a pedagógiai programjuk legfőbb elemei, sajátosságai?

Két nyelven folyik a versek, dalok, mondókák tanulása az intézményben, tehát lovári nyelven is hallják, tanulják ezeket a gyerekek. Itt Hosszúpályiban a lovárinak, az oláh cigány nyelvnek a kárpáti nyelvjárását beszéljük, ezért ezt tanítjuk a gyerekeknek is. Én magam is felsőfokú lovári nyelvvizsgával rendelkezem, mert ez is az egyik feltétele volt annak, hogy a nemzetiségi óvodát el tudjuk indítani. A másik feltétel pedig a sajátos pedagógiai program összeállítása volt. Ennek a programnak a lovári nyelv mellett egyedi eleme még, hogy a háromtól hétéves gyerekeknek olyan nevelést biztosít, ahol ezt a kettős identitást meg tudják élni, ahol a kettős kultúrát meg tudják ismerni.

Ezért tartottam fontosnak roma dajkák alkalmazását a csoportban, mert ők akkor is megértik a gyerekeket, ha roma nyelven beszélnek. Bár itt nálunk még beszélnek romául a gyerekek, azért világszinten egyre jobban az a jellemző, hogy már csak intim családi környezetben használják a nyelvet; virrasztáson, keresztelőn, családi összejöveteleken. A nyelvcsere folyamata tehát elkezdődött, ezért szükséges az, hogy újratanítsuk a lovári nyelvet, és erre a legmegfelelőbb hely az óvoda, a kisgyermekkor, így tudjuk a nyelvet és azzal együtt a kultúrát is megőrizni. Természetesen nálunk is jelentős részben a magyar nyelvet tanítjuk, hiszen az iskolára is felkészítjük őket, és egy nagycsoportosnál már az a fontos, hogy mennyire tudja szépen elmondani a magyar verseket, hogyan beszél jól a magyar nyelvet, mekkora a szókinccse, ezért erre tesszük mi is a hangsúlyt, hiszen felmenő rendszerben nincsenek roma nemzetiségi iskolák. A másik fő sajátossága az intézménynek a családokkal való foglalkozás. Ezen azt értem, hogy fontosnak tartjuk, hogy nyitott legyen az óvoda a cigány szülők előtt; fontos számunkra, hogy olyan bizalmi kapcsolatot építsünk ki, hogy a problémáikkal bármikor merjenek az intézményhez fordulni.

Hogyan valósul meg a hétköznapiakban a roma kultúra megismertetése a gyerekekkel?

Nagyon fontos a nyelv megismertetése a gyerekekkel. Ahogy azt már említettem, az óvodában roma kétnyelvű dajkák dolgoznak, és kétnyelvű vagyok én is. Amikor köszönnek a gyerekek, akkor magyarul és cigányul is köszönnek; hogyha megköszönjük az ételt, vagy megáldjuk, azt az egy mondatot is elmondjuk cigányul, így a nyelven keresztül már megéli a roma kultúrát a kisgyerek. Amikor a mosdóba kimegy és mond valamit cigányul, azt is lehet, hogy a nagymamától tanulta otthon, és a dajka néni ezt érti, tud rá reagálni. Ezek mellett igyekszünk a hétköznapiakba például a roma zenét is behozni. A férjem missziós munkája során gyűjtöttük össze a cigány dalokat, régi énekeket, ezeket az óvó nénik holtidőben bekapcsolják a gyerekeknek, hogy megismerjék azokat. Az egyik dajkánk férje profi gitáros, ő szokott a különböző ünnepeken zenélni is a gyerekeknek, mert a zene ezeknek a kisgyerekeknek nagyon fontos, ezért tartottam én is fontosnak, hogy behozzam az élő zenét az intézménybe.

A roma kultúra megőrzése kapcsán minden szeptemberben közös családi napot tartunk, azzal nyitjuk meg az évet. Ezen a családi napon a cigány fiúk énekelnek, gitároznak, kannáznak, a cigány asszonyok a gyerekekkel együtt táncolnak, így együtt éljük meg azt, amit már csak nagyanyáink éltek meg anno a cigánytelepeken. A cigány ember mindig ünnepel, akkor is, ha baj van, és akkor is, ha öröm van, így ezt az ünnepi hangulatot idézzük meg a hétköznapiakban a különböző ünnepeken. A gyerekek óvodai ballagása is egyedülálló, magyar és lovári nyelven zajlik, nem itt az intézményben, hanem a hosszúpályi községháza előtt, ott ilyenkor több száz cigány gyűlik össze, ünnepel együtt.

Vannak olyan egyedi problémakörök, melyekkel a hosszúpályi pedagógusoknak a napi munka során szembesülniük kell?

A roma gyerekekre nagyon jellemző a képi gondolkodás. Az írás, mozgás vagy a matematikai számfogalmak megtanulása, előkészítése nagyon nehéz ezeknek

a gyerekeknek, mert ők inkább a művészeti területeken emelkednek ki, mint a zene, a tánc, a festés. Emellett nagy kihívást jelent, hogy a szülői háttér nálunk nem tudja biztosítani, hogy otthon a gyerekszoba tele legyen könyvekkel, mert olyan szociokulturális háttérből, olyan mélyszegénységből jönnek a gyerekek, ahol sokszor gyerekszoba sincs. Általában az apukák közmunkában dolgoznak, és bizony van, hogy húszan laknak egy lakásban. Mi itt nem kérünk tőlük se ágyneműt, se törülközőt, még váltócipőt sem, hanem próbáljuk mindezt mi magunk megoldani. A napi munkák mellett segítünk a szülőknél önéletrajzot írni, vagy tanfolyamokra bejuttatni őket. Előző évben az óvodában 15 roma asszony vett részt dajkaképző tanfolyamon, abban segítünk nekik. Én óvodavezetőként nemcsak a pedagógiai programot valósítom meg tehát, hanem kiemelt célokat a családon is segíteni. Amit még fontos kiemelni, hogy az iskolára való felkészítés feladatát is teljes mértékben mi vállaljuk fel, mert nem minden esetben tud a szülő otthon leülni a gyerekekkel gyurmázni, feladatlapokat kitölteni, kirakózni, így nálunk sokszor még délután is festünk, kirakozunk, gyurmázunk egy kicsit.

Milyen esélyteremtő programok vannak, hogyan valósul meg az esélyteremtés az óvodában?

Az esélyteremtés nálunk az iskolára való felkészítés. A fejlesztőpedagógus heti egy órában fejleszti a gyerekeket, ami nagyon kevés, hiszen mind a hatvanöt gyerek hátrányos helyzetű, ebből legalább öt SNI-s, csoportonként van három gyerek, aki még pelenkás, ami bár nagy feladat a csoportokban, de ezzel együtt nagy esély a gyerekeknek is, hogy itt tanulja meg a szabatisztaságot és azt, hogyan tudja ellátni magát. A fejlesztőpedagógus mellett az óvónők egyéni fejlesztési naplókat írnak minden gyerekről, és ha egy gyerek, bár tanköteles, de még nem iskolaérett, akkor sok esetben nemcsak a kérelmet írjuk meg, hanem mi visszük el őket a szomszédos településre a szakszolgálathoz is. Az óvónők mindent megtesznek azért, hogy a gyerekek, mire iskolába mennek, elérjék azt a szintet, ami a követelmény, bár itt nálunk ez sokkal több munkába kerül, mint egy átlagos óvodában.

Kapnak visszajelzéseket az iskolától arról, hogyan teljesítenek a gyerekek a későbbiekben?

Amikor a tanító nénik eljönnek és megnézik a nagycsoportosokat, a leendő első osztályos diákokat, nagyon pozitív visszajelzéseket szoktunk kapni, mert a bemutató foglalkozáson látják, hogy a gyerekek széles körű ismeretekkel rendelkeznek, sok verset, dalt tudnak, jól tudják a tízes számrendszert. Mégis sokszor sajnós már az első osztályban sokan lemorzsolódnak, mert olyan magas az általános iskolai követelmény, amiben a szülők nem tudnak segíteni, és az iskolában már mi sem tudjuk fogni a kezüket vagy mentorálni őket. Még a pandémia alatt is adtunk ki feladatlapokat, és visszakértük, tehát volt egyfajta kapcsolat akkor is a szülőkkel. Az iskolában már nincs ilyen napi kapcsolat, nincs visszacsatolás, bár rendszeresen visszahívjuk a gyerekeket, vannak programjaink, amelyekben részt vehetnek, illetve az iskolával is vannak közös rendezvényeink.

Ezeknek a gyerekeknek több idő, több játékoság kellene az iskolában, akkor tudnák teljesíteni a követelményt, mert így, hogy néhányan vannak romák egy osztályban, nagyon nehéz nekik lépést tartani a társaikkal és az iskola követelményeivel.

Azért így is van néhány gyerek, aki tudja tartani a lépést, nem bukik meg, halad előre. Évente van két-három gyerek, akik nagyon szépen be tudnak integrálódni az iskolába. Innen a gyerekek jó eséllyel kezdik meg az iskolát. Ez az intézmény családias, nyitott és biztonságot ad, és azok a szakemberek, hospitáló kisóvónénik, akik itt végeztek nevelő munkát, nagyon szívesen voltak velünk. Mi minden tőlünk telhetőt megteszünk ezekért a mélyszegénységből érkező roma gyerekekért.

SPORI!

Öröklődő sportszenvedély?

Rovatunkban hónapról hónapra olyan fiatal sportolókat szólaltatunk meg, akik az évek során kitartó munkával egyre feljebb és feljebb jutottak választott sportágukban. Spori! című rovatunkban sikerült elcsípnünk azt a fiatal birkózót, aki négyéves kora óta a birkózószőnyegen nevelkedett, az elmúlt két évben Európa-bajnoki bronz- és ezüstérem győztesének mondhatja magát, s mindössze 15 éves. Nagy álma, hogy egyszer ő is az olimpián mérhesse össze tudását, s egyszer, ha véget ér a sportláz – terve szerint 35 évesen –, visszatérhessen a birkózószőnyeg mellé, hogy tanítsa a birkózni vágyó csemetéket. Ugyanakkor minden pályaindulás egy meghatározó edzői fellépéssel kezdődik, ezért szerkesztőségünk örömmel fogadta, hogy kettős interjút adott nekünk tanítvány és edző. A ceglédi származású **Budai Ferenc** birkózóval és vezetőedzőjével, **Pap Ferenc**cel beszélgettünk.

Szöveg: Karkó Ádám

Fotó: Magyar Birkózók Szövetsége

Az első fogások

Budai Fecó négyéves korában már a birkózószőnyeg szélén állt, és ámulva bámulta a sportban rejlő lehetőségeket. Ekkor édesapja – *Budai Ferenc* – beíratta *Pap Ferenc*hez, aki mindmáig a CVSE (Ceglédi Vasutas Sportegyesület) Birkózó Szakosztály vezetőedzője. Az edző szerint elenyésző az, hogy ilyen korban beíratják a szülők gyermekeiket birkózóedzésekre, de azért akad néhány „renitens”, aki úgy érzi, jó időben kell elkezdeni a gyereke fizikális fejlesztését. Egyébként *Fecó* öccse is birkózik, az U-13-as Európa bajnokságon 8. helyezést ért el, ahol *Fecó* tavaly az U-15-ös Eb-n a 2. helyezést tudhatta magáénak.

Találkozásunkkor jelen volt *Fecó* édesapja is, aki szintén birkózóként kezdte sportkarrierjét, méghozzá a méltán híressé vált *Lőrincz*-testvérekkel egy időben. *Lőrincz Tamás* olimpiai bajnok, öccse, *Lőrincz Viktor* olimpiai ezüstéremes lett. Edzéseiket gyerekkorukban a *Pap*-testvéreknél (tehát beszélgetőpartnerünknel, *Ferenc*nél és öccsénél, *Pap Attilánál*) tartották, amit az újonnan épült Ceglédi Birkózó Terem belső üvegfalán is hatalmas méretekben hirdet a szakosztály, egyfajta motivációként jelenlegi birkózóik számára, emlékeztetvén mindenkit, hogy náluk kezdte pályafutását a máig is neves testvérpár.

Pap Ferenc birkózásszenvedélye szintén gyerekkorában kezdődött, s hogy, hogy nem, az ő édesapja is birkózott, bár – ahogy mondja – nem olyan jelentőségteljes eredményekkel. „Mindig azt mondta nekem és az öcsémnek, hogy menjünk el mi is a birkózóedzésekre”

re, de magától nem vitt el bennünket sosem” – mesélte Ferenc. Végül valóban úgy tett, ahogy apja mondta: elment néhány edzésre, s végül ott maradt. Öccse, bár eleinte próbálkozott, azért kipróbálta magát másféle sportágban is, „viszont mintegy egy évvel később végül Attila is csatlakozott a klubhoz” – egészítette ki történetét az edző.

A testvérpár 1996-ban kezdte el edzői karrierjét, bár Ferenc végzettségét tekintve műszaki beállítottságú, hasonló munkakört képzelni sem mert volna, mint az edzősködés. Történetük előzménye, hogy a '90-es években kettészakadt a ceglédi birkózósport, a korábbi szövetségből két klub alakult: a Ceglédi VSE-ből kiváltak egy páran – főként a tapasztaltabbak, akik jó edzők lehetnek volna –, így viszont a CVSE-ben egyáltalán nem maradt edző. Néhány kezdő birkózó maradt csupán a klubban, így a legkisebbeket kezdték istápolni a Pap-testvérek. „Ahhoz a tudáshoz nyúltunk, amit mi is tanultunk az edzőinktől. Hasonló edzéseket kezdtük el tartani, mint amiket annak idején mi is megismerhettünk” – magyarázta Ferenc. „Nagyon sok ügyes tanítványunk volt akkor a klubban – példának okáért a Lőrincz-testvérek vagy Fecó édesapja –, ösztönösen ismerték a sportot, olyan fogásokat tudtak, amiket nem biztos, hogy meg lehet tanítani, csupán ráérezni tudunk.” A Pap-testvérek immáron 27 éve üzik edzői karrierjüket, és elhivatottságuk azóta sem csökkent, továbbra is inspiráltak végzik feladatukat. Több helyszínen tartanak kihelyezett toborzást (pl. Újszilváson, Tápiószőlősen, Nyársapáton, Csemőben és természetesen a ceglédi iskolákban is), valamint jellemzően minden este tartanak edzést széles tanítványtáboruknak.

Inspiráló versenyzők

Fecó felnéz a korábban már többször szóba került Lőrincz Tamásra, aki személyiségével és versenybe vetett hitével, kitartásával és tudásával a hazai sport legjelentősebb képviselői közé tartozik. Edzője ezzel szemben nem tudna egyet is kiválasztani néhai és jelenlegi tanítványai közül, és persze nem csupán saját tanítványainak eredményeivel van tisztában, figyelemmel követi a hazai birkózósport számtalan képviselőjét, sőt a nemzetközi mezőnyt is folyamatosan pásztázza, ugyanakkor még sincs számára olyan sportoló, aki meghatározná edzői attitűdjét.

Az iskolai évek ördögi köre

Fecó általános iskolai éveit a ceglédi Várkonyi István Általános Iskolában töltötte, ahol elmondása szerint nagyon szerették őt a tanárai, elnézték neki, hogy a sport miatt többször el kellett hagynia az iskolapadot, s olykor még talán egy-egy dolgozatot is elengedtek, csakhogy népszerűsítse a birkózást iskolájában. Az általános iskola elvégzését követően Ceglédről Pestre került az ifjú birkózó, s jelenleg rendésznek tanul a Budapesti Komplex Szakképzési Centrum Weiss Manfréd Technikum, Szakképző Iskola és Kollégiumban, s mellette a Kozma István Magyar Birkózó Akadémián végzi mindennapi felkészülését az elkövetkezendő versenydíszakra. Fecó hozzátette, hogy ugyan össze lehet hangolni az iskolai teendőket és a versenynaptárt, de

Fotó: Pap Attila

öt annyira leköti az, hogy a birkózószőnyegen alakítson nagyot, hogy sok esetben sajnós a háttérbe szorulnak az iskolai feladatok; olykor tanárai sem nézik jó szemmel, hogy fiatal tanítványuk számtalan óráról kénytelen elkéredzkedni.

A fiatal ceglédi sportoló napirendje ugyanakkor nem bonyolult: reggel hatkor csörög az ébresztő, rögtön kigrik az ágyból, készülődni kezd, majd elindul az edzőterembe, ahol délelőtt 9 óráig izomépítés zajlik. 9 után kezdődik az iskolai időszak, ami nagyjából háromig tart. Ezt követően buszra szállnak edzőtársaival, estig az edzőteremben töltik az időt, majd a tanulószobán, és végül takarodót fújnak, hogy a diákok nyugovóra térjenek.

Fecó nagy álma, hogy sportkarrierjét 35 éves koráig úzze, de miután betöltötte a 35. esztendő, sem szeretne felhagyni a birkózással. „Ha megnyerem az olimpiát, akkor nem fogok mással foglalkozni, az biztos” – mondta nevetve Fecó. Hozzátette, hogy persze nem lehet csupán erre apellálni, szerinte is érdemes valamilyen polgári foglalkozásba belekezdeni, ezért tanul jelenleg rendésznek a középiskolában, ahol ebben a tanévben kezdte meg a 9. osztályt.

Horogra a csalit!

Beszélgetésünk során szóba került az is, mivel szeret a sulis és a sport mellett foglalkozni Fecó. „Imádok horgászni” – mesélte boldogan. Hozzátette, hogy eddig a legnagyobb ponty, amit fogott, 10 kilogrammot nyomott. Fecó itt bevonta édesapját is a beszélgetésbe, hiszen közösen (Fecó, az öccse és édesapjuk) járnak pecázni. Ekkor viccesen összevetettek, mondván, hogy Fecó öccse mindig nagyobb halat szokott kifogni, mint bátyja. A hal visszakerül a vízbe, ők pedig egy papírlapon rögzítik, ki mekkora halat fogott, amiből kiderül, ki is lett a győztese az adott „versenynek”.

Szép lassan a cél felé

A fiatal sportoló számtalan sikert tudhat maga mögött, hiszen az elmúlt években az U15-ös Európa-bajnokságokról először bronz-, majd ezüstéremmel térhetett haza. Az Eb-győzelem célja továbbra is hajtja, de óriási motivációt ad neki, hogy 2024-ben lesz a világbajnokság, ahol szeretne igazán jól szerepelni. Persze a kijutás nem ennyire egyszerű, hiszen először válogatottá kell válni, tehát mielőtt Fecó kijuthat a vébére, előtte három válogatón kell helytállnia, ahol eldől majd a sorsa.

Küzdelem a mentális egészségért

Pap Ferenc úgy gondolja, edzőként nagyon fontos, hogy a tanítványok mentális egészségére is ügyeljen. „Természetesen, mint minden kamasznál, a tanítványaimnál is eljön az az idő, amikor úgy gondolják, nincs semmi értelme, hogy eljárjanak az edzésekre, vagy egész egyszerűen elmegy a kedvük valamilyen oknál fogva” – magyarázta az edző. „Persze akad olyan helyzet is jószérivel, amikor a versenyzőt váratlanul éri a vereség, amit elszenvedett. Olyankor a vereség olyan hatást gyakorol a versenyzőre, hogy rögtön abba akarja hagyni az egészet. Pedig ez ilyen, meg kell tanulni a vereséget is kezelni.” Ferenc hozzátette, hogy ezeket a helyzeteket igyekszik jól kezelni, segíti a tanítványait, ha valamelyikük kirohanásában a pálya elhagyását firtatná. Viszont szerinte fontos, hogy a szülőknek partnerekként kell működniük egy ilyen szituációban, elvégre a legnagyobb hatással mégiscsak ők vannak a gyerekeikre. „Nem érzem magam pszichológusnak, de azért elkerülhetetlen, hogy néha akként funkcionáljak” – egészítette ki az edző.

Fecónak is többször megfordult a fejében a birkózószőnyeg elhagyása. Egyszer, amikor egy nap kétszer birkózott ugyanazzal az ellenféllel, Fecó először legyőzte, majd második alkalommal vereséget szenvedett tőle. Akkor úgy nézett ki, a fiatal birkózó felhagy a birkózókarrierrel, és végleg leteszi a birkózómezt. Edzője és édesapja is megilletődve nézett a fiúra, ugyanakkor sejtették, hogy vissza fog menni a terembe, mert tudták, úgysem bírná ki, hogy ne birkózzon. Szerencséjükre úgy történt, ahogyan arra számítottak: Fecó apja válaszút elé állította a fiút, hogy vagy csinálja, amit elkezdett, vagy hagyja abba végleg, de tudta jól, hogy ezzel megtanítja számára, mekkora súlya van a döntésének. Fecó ezt követően megjelent az öltözőben, magára öltötte edzőfelszerelését, és újra a tatamin állt, készen arra, hogy nagy eredményeket érjen el. Edzője szerint ugyanakkor szükség volt arra az ominózus vereségre, mert látszott Fecón, hogy tulajdonképpen formalitásnak érzi az egész versenyt, tisztában volt a képességeivel, tudta jól, hogy könnyedén győzhet – ám végül ez vezetett a vereséghez. Ellenfele egy egyszerű fogással döntötte le a fiatal birkózót, akit sokkolt az ellenfél hirtelen támadása, és a mérkőzés ezzel el is dőlt. Ferenc hozzátette, nem szabad félvállról venni semmit, muszáj edzeni, és tiszta fejjel küzdeni.

A testvéri motiváció

Fecó öccse jelenleg 13 éves, és őhoz hasonlóan birkózói babérokra kíván törni. A fiatal sportoló szerint öccsével nagyon támogató kapcsolatot ápolnak – bár nyilván olykor a testvéri viszály is előtérbe kerül. Néha együtt is szoktak edzeni, s az idősebb testvér különféle fogásokat tanít a kisebbnek. Amikor közösen mennek egy-egy mérkőzésre, Fecó lelkét hatalmas inspiráció tölti el, ha látja öccsét nyerni, de – ahogym fogalmazott – „olyankor a saját meccsembe beleteszem a legtöbbet, amit tudok, hogy lássák az emberek, mégiscsak én vagyok az idősebb és a jobb Budai.”

Fotó: Magyar Birkózók Szövetsége

Edzői tervek a jövőre nézve

„Úgy hiszem, minden edző azt kívánja, hogy az első csoportjában legyen egy olyan sportoló, mint amilyen Lőrincz Tamás volt nekünk, az öcsémel, vagy amilyen Tamás öccse, Viktor volt. Továbbra is kitűzött célunk, hogy olyan versenyeredményeket érjenek el tanítványaink, amikre ők maguk, szüleik és jómagam is büszkék lehetünk.” Hozzátette: szeretné, hogy minél több olyan tanítványuk legyen, akik a Pap-testvérek neveléséből érik el világcéljaikat. Úgy látja, már növegetnek azok – s itt egy bizakodó mosollyal nézett Fecó felé –, akik hasonló eredményekkel fognak hazatérni, mint az említett birkózók.

Ferenc szerint minden edzőnek ugyanannyira fontosak a versenyek, mint tanítványaiknak. Akár győzelemről, akár vereségről van szó, az ugyanolyan érzéseket vált ki az edzőkből, mintha tanítványaik győzelméről vagy vereségéről beszélnének. „A versenyen zajló eseményeket már nem a szőnyegen, hanem annak a szélén éljük meg, nem adrenalin, hanem stressz formájában. Egy-egy meccsről hazafelé tartva nem sok hangom szokott maradni, de mindezzel együtt igazán szép ez a hivatás” – zárta gondolatait Ferenc.

Kulturális ajánló

Összeállította:
Karkó Ádám

► KIRÁNDULÁS

Zsámbéki romtemplom

A Zsámbékon található szebb napokat látott romtemplomot a premontrei szerzetesek építették az 1200-as évek közepe környékén, és ők is működtették a 15. századig, viszont a háromhajós bazilika építésének krónikája nem maradt ránk. 1475-ben Mátyás király – a pápa engedélyével – a pálos rendnek adta át. A pálosok újjáépítették a monostort, felhúzták a nyugati szárnyat, gótikus stílusban megújították a kerengőt.

A templom sajnos az évszázadok során számtalan tragédiának lehetett szemtanúja és elszenvedője. A tatárok 1242-ben felgyújtották: ezt igazolja a körablak mellett megtalált tatár nyílvevő hegye. Buda 1541-es eleste után Zsámbékon is a török lett az úr egészen a 17. század végéig. A törökök várként használták, ekkor sérült meg a két torony között lévő rózsablak. A templom tragédiáját viszont természeti katasztrófa, az 1763-ban bekövetkezett földrengés okozta, mely a Richter skála szerint 6,3-as erősségű; epicentruma Komáromban volt. Ezt Magyarország legnagyobb földrengéseként jegyzi a krónika. Az elkövetkezendő majd 110 évben – a magyarországi műemlékvédelem megalakulásáig (1872) – a templomot és a kolostort az itt élők kőbányának tekintették és ebből építették újjá Zsámbékot.

További információ: <https://zsambek.hu/>; <https://zsambekinfo.hu/latnivalok/romtemplom-zsambek-2/>

► SZÍNHÁZ

Dekameron 2023

Budapest Bábszínház

1348-ban, egy világjárvány idején tíz fiatal vidékre menekül a pestis elől. Bezárkóznak, várnak, és történeteket mesélnek, hogy elűssék az időt. Ez Boccaccio *Dekameronjának* alaphelyzete. Novellái szórakoztatnak, megrendítenek és gyönyörködtetnek, miközben pontos lenyomatot adnak a korról, amelyben születtek. 2023-ban, egy világjárvány idején, háborúk és válságok árnyékában mindannyian ismerjük ezt az állapotot. A kínzó várakozást, az állandó bizonytalanságot, a senkiföldjét élet és halál között. Ezért a darab rendezői és színészei úgy gondolták, itt az ideje, hogy létrehozzák a 21. század *Dekameronját*.

Tíz kortárs magyar író – *Fábián Péter, Gimesi Dóra, Háy János, Jászberényi Sándor, O. Horváth Sári, Parti Nagy Lajos, Székely Csaba, Szikszai Rémusz, Tasnádi István és Závada Péter* – tíz története elevenedik meg a Budapest Bábszínház Nagyszínpadán. Szórakoztató és megrendítő, elborzasztó és gyönyörködtető történetek, amelyek talán lenyomatot adhatnak majd a korról, amelyben születtek. Történetek, amelyeket érdemes továbbmesélni. Ha lesz még kinek.

További információ: <https://budapestbabszinhaz.hu/eloadasok/14-dekameron-2023>

► FILM

Simmelweis

magyar életrajzi dráma,
127 perc, 2023

Ma legendaként emlékszünk rá: bátor és tántoríthatatlan, egyszerre tudásvágygal és igazságvágygal teli emberként. Akit nem véletlenül emlegetnek így: az anyák megmentője. A saját korában viszont egészen másképp látták. A többi magyar orvos, akivel együtt dolgozott a bécsi szülészeti klinikán, örültnek hitte: hiszen nem érdekelték a császárváros örömei, csak a munkájának élt. Az osztrák orvosok elviselhetetlenül erőszakosnak tartották: kizárólag egy cél lebegett a szeme előtt, a rábízott anyák egészsége; és a szent ügy érdekében áthágott minden akadályt, megszegett minden szabályt. Főnöke, a klinika vezetője számára pedig ő volt az élő, kellemetlen lelkiismeret: mert ha Semmelweis doktor elmélete igaz, és a szülészorvosok terjesztik a kórt, amelybe annyi szülő nő behalt, akkor ők mind gyilkosok... És dolgozott mellette egy szülésznő, aki meglátta benne azt, akit senki más: a szerelemre és megnyugvásra vágyó férfit.

► KÖNYV

Vass Dorottea: Olvasásmotiváció | Tea Kiadó Kft., 2023

Ez a könyv lépésről lépésre fogja Önnek elmesélni, mi zajlik egy gyerekben akkor, amikor kiszeret az olvasásból. Elmondja, mit tehet akkor, ha fel szeretné kelteni a gyereket az olvasás iránti kedvet, és elmondja azt is, mi zajlik a gyerekekben akkor, amikor olvasni tanul, de azt is elmondja, hogyan utálja meg az olvasást egy olyan gyerek, akinek odahaza kisgyermekkorában meséltek és jó példát mutattak. Ez a könyv tehát feltárja az okokat, sőt felkínál egy új módszert az olvasástanulás motivációjához és az olvasóvá váláshoz.

Dr. Vass Dorottea olvasáskutató, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Általános Gyógypedagógiai Intézet főmunkatársa. Módszere az íráson és olvasáson túl támogatja a gyerekek tanulási technikájának, kritikus gondolkodásának, digitális készségének, pozitív énképének és jövőjükkel kapcsolatos elképzeléseik fejlődését is.

► IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁS

Nekünk írták a dalt!

A magyar populáris zene hőskora és társadalmi hatásai 1957-től a rendszerváltozásig

A magyar popzene minden nemzedék életében jelen van. A Zene Háza 2023. január 22-én nyílt időszaki kiállítása igazi időutazást ígér egy olyan korbba, ami minden biztonnyal sokaknak ismerős, talán nosztalgikus, de mindenképpen megkerülhetetlen.

A *Nekünk írták a dalt! A magyar populáris zene hőskora és társadalmi hatásai 1957-től a rendszerváltozásig* című időszaki kiállítás a Zene Házához híven izgalmas technikai megoldásokkal kalauzolja a közönséget a magyar popzene első bő három évtizedén át társadalmi, politikai és szociológiai kitekintéssel. A hagyományos kiállítási eszközök mellett az időszaki kiállítótérben fellelhetőek olyan kreatív, interaktív megoldások, melyek játékosan vonják be a látogatókat a felfedezésbe.

Az időszaki kiállítás **2024. január 21-ig** tekinthető meg.

További információ: <https://zenehaza.hu/esemeny/idoszaki-kiallitas>

Neumann János

▶ 1903. december 28. – 1957. február 8.

Szöveg: Szathmári Dominik, energetikai mérnök

A 120 éve született Neumann János számtalan fontos publikációja mellett életfelfogásával is bizonyította, hogy a matematikai gondolkodásmód minden területen szárba szökkenhet, gazdagítva bármely tudományágat, legyen szó akár kvantumfizikáról, számítógépekről, játékelméletről vagy meteorológiáról. Neumann elsősorban matematikus volt, ugyanakkor munkássága a matematika egzakt határain kívül is meghatározó volt.

Gyerekkorában felváltva járt hozzájuk egy német és egy francia anyanyelvű házvezető, így mindkét nyelvet hamar elsajátította, sőt az urbánus históriák szerint a világtörténelmet németül végigolvasta az otthoni könyvtárban. A magánúton végzett elemi oktatása után a gimnázium alatt is számos kiváló tanár tanította. Első tudományos dolgozatát 17 évesen írta *Fekete Mihállyal* közösen, viszont apja kérésére – finánciális szempontból kecsegtető – kémiai tanulmányokba kezdett, először Németországban, amit később Svájcban folytatott.

Göttingenbe költözött, ahol figyelemmel kísérhette a kvantummechanika gondolatának megszületését. *Werner Heisenberg* német fizikus több munkatársával együtt 1925-ben dolgozott ki egy „mátrixmechanika” elnevezésű elméletet, ahol a kvantumvilág diszkrét értékeket felvevő rendszerét a mátrixokkal magyarázták. 1926-ban *Erwin Schrödinger* osztrák fizikus pedig kidolgozta a „hullámmechanikát”, ahol egy parciális differenciálegyenlettel reprezentálja ugyanazt az elméletet másféle megközelítéssel. *Paul Dirac* brit fizikus 1930-ban publikálta a kvantummechanika egységes formalizmusát, ezt azonban Neumann kritizálta, mert szerinte, ahogyan *Isaac Newton* angol fizikus mechanikája is új matematikai formát igényelt, úgy a kvantummechanikának is – az addigiaktól eltérően – új alakra volt szüksége. *David Hilbert* német matematikus mellett kutatva 1927–1929 között kidolgozta a kvantummechanika matematikai alapjait. Az 1932-ban megjelenő *A kvantummechanika matematikai megalapozása* című műve több kiemelkedő kortársa szerint egyik legfontosabb műve.

A Princetoni Egyetemen 1935-ben Neumann együtt dolgozott *Francis J. Murray* amerikai matematikussal, az operátorgyűrűk – vagy ahogyan manapság nevezük, a Neumann-algebrák – elméletén. Az operátorgyűrűkkel kapcsolatos munkái, amelyek a kommutáns (felcserélhetőség) fogalmán alapultak, a második nagy matematikai művének számítanak. Ez lényegében egy semmiből jövő új területnek számított, majd a modern matematika középpontjába került. A Neumann-algebrák egy Hilbert-téren értelmezett összes korlátos lineáris operátorok algebrájának olyan részalgebrái, melyek zártak egy olyan topológiában, amely gyengébb, mint az uniform topológia. Ezen elmélete a kvantummechanikában is szerepet játszott.

Az 1940-es évektől kezdve érdeklődése fokozatosan elmozdult a kvantummechanika alapjainak szisztematikus kutatásától, és inkább az alkalmazott matematika felé fordult, a második világháború idején a ballisztika és lökéshullámok tanulmányozásával foglalkozott. A felmerülő problémák megoldása nagy teljesítményű számolóberendezéseket igényelt, így Neumann forradalmi ötletei előrevetették az elektronikus számítógépek fejlődését. 1943-ban a Manhattan-tervben is részt vett, ahol számításokat végzett a kritikus tömeg hatékonyabb eléréséhez, ami a láncreakció fenntartásához szükséges. Szabad perceiben a háborúhoz köthető kötelezettségei – így például a már említett, az atomfegyver kifejlesztésére szolgáló kutatás-fejlesztési projektben való közreműködése – között folytatta a kvantummechanikai tanulmányait. Úgy gondolta, hogy a kvantumlogika és a kvantum-valószínűségelmélet egyszerre történő kidolgozása egy axiomatikus (megkérdőjelezhetetlen alaptényeken alapuló) megközelítést igényel. Viszont ezt a munkáját sosem fejezte be, ezért nem ismerhetjük Neumann további gondolatait a témában.

Neumann szeretett pókerezni – bár általában veszített. Sokszor foglalkoztatta ugyanakkor az a kérdés, miként blöfföljön, ha már az osztást nem tudja befolyásolni, a válasz megtalálásához pedig a matematikát használta. 1928-ban adta ki első publikációját a témában, de legjelentősebb művét 1944-ben *Oskar Morgenstern* osztrák közgazdással együtt írta *Játékelmélet és gazdasági viselkedés* címmel. Megmutatták, hogy a játékelméleteket milyen széles körben lehet használni, amivel egy új tudományág alapjait fektették le.

Julian Bigelow, Herman Goldstine, J. Robert Oppenheimer és Neumann János a princetoni egyetemen

1946-ban helyezték üzembe az Elektronikus Numerikus Integrátort és Számítógépet (ENIAC), ami eleinte kizárólag katonai célokból végzett számításokat, viszont Neumann javasolta az eszköz békésebb célú felhasználását. A gyakorlatban a számítógépes tesztelésig csupán 1950-re jutottak el, ami öt hetet vett igénybe a gyakori meghibásodások miatt. Mindemellett kutatásuk úttörőnek számított, és évekig meghatározta az időjárás-előrejelzések fejlődésének irányát. Javaslataik szerint egymás fölött elhelyezett rétegekből kell felépíteni a modell-légréteget, illetve a rácshálózatot folyamatosan sűríteni kell. Az 1950-es évektől kezdve világszerte létrejöttek a számítógépes időjárás-modellező és -előrejelző központok.

Neumann a XX. század legnagyobb hatású matematikusa volt azért, hogy szigorú matematikai rendszerek közé rendezett számos kialakulóban lévő kutatási ágat, illetve proaktívan felismerte az új technológiákban lévő lehetőségeket. Úgy hitte, a haladást nem lehet megállítani, a matematikai gondolkodás pedig részben neki köszönhetően elengedhetetlen lett – ma már elképzelhetetlen, hogy valaki ne foglalkozzon a modern technológiával, hiszen a digitalizáció életünk szinte minden területén jelen van.

Manapság még jobban kiviláglik életének fontos tanulsága, miszerint nemcsak elsődleges hivatásunk határozza meg, hogy mit tudunk elérni a pályánkon, hanem kulcsszerepet játszik az is, mennyire vesszük észre a világban zajló trendeket és igényeket, miként tudjuk kamatoztatni egyelőre elképzelhetetlennek tűnő kombinációban a meglévő képességeinket.

Felhasznált irodalom

Petz, D.: *Neumann János tudományos öröksége*. BME Matematikai Analízis Tanszék. A Magyar Tudomány Napja 2003. megnyitóján az MTA Székházban november 3-án tartott előadás kibővített változata. <https://math.bme.hu/~petz/nj.html>

Bencze, Gy.: *Neumann János és a kvantummechanika megalapozása*. Fizikai Szemle 2003/12. 420. o. <http://fizikaiszemle.hu/archivum/fsz0312/bencze0312.html>

Rédei, M.: *Neumann János munkássága a kvantummechanika matematikai alapjainak területén*. Hamburg Institute for Advanced Study (HIAS). <https://ematlap.hu/tudomany-tortenet-2023-2/1282-neumann-janos-munkassaga-a-kvantummechanika-matematikai-alapjainak-területen>

Kóczy, Á. L.: *A Neumann-féle játékelmélet*. Közgazdasági Szemle, LIII. évf., 2006. január (31-45. o.) <https://epa.oszk.hu/00000/00017/00122/pdf/02koczy.pdf>

Gyuró, Gy.: *Az első sikeres számítógépes időjárás-előrejelzés*. https://nimbus.elte.hu/staff/gyuro/cikkek/Met_lsk_09_Az_első_sikeres_szamitogepes_elojelzes.pdf

Iránytű

Összeállította: **Karkó Ádám**

Átadták a Fáy Oktatási Innovációs Díj elismeréseket

Átadták az oktatási eszközök, módszertanok, innovatív gyakorlatok támogatására idén létrehozott OTP Fáy Oktatási Innovációs Díj elismeréseket. A pályázható díjakra több mint 20 millió forintot fordítanak *Csányi Sándor*, az OTP elnök-vezérigazgatója kezdeményezésére három – általános iskola alsó tagozat, felső tagozat, valamint középiskola – kategóriában. Az idén az OTP Fáy Alapítvány pályázatára mintegy 300 pályamű érkezett az oktatás legkülönbözőbb területeiről – közölte az alapítvány.

Csányi Sándor, a díj fővédnöke hangsúlyozta, a bank élen jár az innovációban, sok újdonságot vezettek be. Hozzátette, az oktatás az egészségügy mellett a legfontosabb közszolgáltatás. A díjat jövőre is meghirdetik, hogy inspirálják és elismerjék az oktatásban az innovációt, az új ötleteket. A pályázat fődíját a középiskola kategóriában arany fokozat elismerésben részesült *Redmenta Edutech* mesterséges intelligencia tartalomgenerátor alkalmazása kapta, amely változatos, személyre szabott anyagok létrehozását teszi lehetővé az aktív tanulástól kezdve egészen a számonkérések értékeléséig. Az alsó tagozat kategóriában arany fokozatot kapott *Csányi Csilla Zita* logopédus beszéd- és nyelvfeljélő

zavarokkal küzdő gyermekek rehabilitációját segítő, hang-és ritmusasszisztált komplex nyelvi terápiás módszere, ezüst fokozatot a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetének és az MTA-SZTE Digitális Tanulási Technológiák Kutatócsoport online oktatási programja, bronz fokozatot a *Can Architects Studio Bazalt Iskola* koncepciója.

A felső tagozatos kategória díjazottjai: a Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziumban rajzot tanító *Mészáros Zsuzsanna* élményközpontú oktatási alapuló *Dobj egy műalkotást!* programja, *Csóti Melinda* és tanítványa, *Kovács István* által kifejlesztett, a Google Playből letölthető matematikai oktatóprogramja, a MateKIT, valamint a Makerspace Központi Digitális Alkotóműhely Maker's Red Box alkotópedagógiai taneszközcsoportja. A középiskola kategória díjazottjai a fődíjason kívül: a budapesti Herman Ottó Intézet és a *Multilearn Digitális Tartalomszolgáltató Kft.* csapata által az agrárszakképzés számára kifejlesztett 2D és 3D holografikus kiterjesztettvalóság-tartalmakkal kiegészített hibrid tanulási anyag, valamint a nyíregyházi Bánki Donát Műszaki Középiskola matematika-fizika szakos tanára, *Zsigó Zsolt Miklós* programja, amely fizikakísérletek és eszközök fejlesztését teszi elérhetővé a diákok részvételével, kis költséggel. (MTI)

100 millió forinttal támogatja a Richter Gedeon Nyrt. Centenárium Alapítvány a közoktatási intézmények természettudományos infrastrukturális beruházásait

A Richter az ország egyik innovációs központjaként kiemelt fontosságúnak tartja a társadalmi szerepvállalást, melynek egyik legfontosabb része a hazai természettudományos oktatás támogatása. A magas színvonalú természettudományos képzés elősegítése évtizedek óta központi szerepet tölt be a Richter támogatási tevékenységében, számtalan különböző formában járulva hozzá a terület fejlődéséhez. A Richter Gedeon Nyrt. Centenárium Alapítványa az új támogatási forma bevezetésével lehetőséget biztosít a közoktatási intézmények részére a természettudományok oktatásához elengedhetetlen eszközállomány és technikai feltételek fejlesztésére.

Az összesen 100 millió forintos keretösszegre a célintézmények maximum 10 millió forint értékben nyújthatnak be támogatási kérelmet 2024. február 29. éjfélig, amelyek kifejezetten természettudományos oktatási infrastrukturális lehetőségek biztosítását, beszerzését, illetve ezek fejlesztését célozzák. Így például kérelem nyújtható be a természettudományos eszközállomány fejlesztésére, a szaktanterem állapotának javítására, illetve oktatási eszközök, laboratóriumi felszerelések, speciális bútorok beszerzésére.

„A Richter Gedeon Nyrt. az általa működtetett vagy pártfogolt alapítványokon, illetve az ezekhez kapcsolódó díjakon és egyéb támogatási formákon keresztül számos módon igyekszik segíteni mind a magyar természettudományos oktatást, mind pedig magát a pedagógustársadalmat. Ez számunkra több, mint gesztus, hiszen a Richter életében kulcsfontosságú a mindenkori, nemzetközi szinten is versenyképes szakembergárda megléte. Ezért is tölt el nagy örömmel és büszkeséggel, hogy egyébként is széleskörű, az általános iskolától kezdve egészen a posztgraduális képzésig terjedő támogatási portfóliónk újabb létfontosságú pályázati elemmel bővült.” – mondta el a pályázat kapcsán Prof. Dr. Szántay Csaba, a Richter tudományos főtanácsadója, egészségügy- és oktatástámogatási vezetője.

„Felelős magyar, a nemzetközi gyógyszeriparban is meghatározó vállalatként a Richter érdeke is, hogy minél több felkészült, biztos természettudományos tudással rendelkező fiatal kerüljön ki a magyar oktatási rendszerből. Célunk, hogy új pályázati lehetőségünkkel mi is hozzájáruljunk az ehhez szükséges feltételek megteremtéséhez.” – tette hozzá Dr. Bódis Attila, a Centenárium Alapítvány kuratóriumának elnöke.

A részletes felhívás megtalálható a Centenárium Alapítvány [weboldalán](#).

Megújult a Kaposvári Tankerületi Központ öt intézményének villamoshálózata

A hazai és uniós társfinanszírozású pályázati támogatásnak köszönhetően megvalósult az érintett 5 iskola stabil, korszerű elektromos hálózatának kialakítása. Az intézmények elektromos terhelését lényegesen kisebbre tervezték és kialakításukban az elektromos hálózatok nem feleltek meg a 21. századi digitális oktatási környezet kihívásainak. A felújítások elvégzése a rendelkezésre álló IKT-eszközök használhatóságához volt szükséges, biztosítva a modern tanulási környezetet és a minőségi oktatásban való részvétel lehetőségét. A projekt a Széchenyi 2020 program keretében valósult meg 183 millió forint vissza nem térítendő európai uniós támogatásból.

Az EFOP-4.1.12-22-2023-00038 azonosító számú projekt során az alábbi intézményekben valósultak meg fejlesztések:

1. Kaposvári Kodály Zoltán Központi Általános Iskola Berzsenyi Dániel Tagiskola
2. Mezőcsokonyai Általános Iskola Somogyvárdi telephelye
3. Nagyatádi Általános Iskola Árpád Fejedelem Tagintézménye
4. Segesdi IV. Béla Király Általános Iskola
5. Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Kollégium

Több iskolában az erősáramú hálózatának felújítása, szabványosítása történt, emellett sor került a hálózati elosztók és azok megtáplálását biztosító rendszer korszerűsítésére, az érintésvédelmi hiányosságok megszüntetésére, a lépcsőházakban, folyosókon a biztonsági világítás kialakítására és az üzembiztonság javítását biztosító áramkörök felújítására is. Somogyvárdon a tornaterem villámvédelmi rendszert kapott.

A projektről bővebb információt a <https://kk.gov.hu/projektek-kaposvar> oldalon olvashatnak. (Kaposvári Tankerületi Központ)

Pályázatok

Összeállította: **Karkó Ádám**

Írj egy mesét a szegedi papucsról!

A Szegedi Papucsért Alapítvány és a Kövér Béla Bábszínház közös pályázati kiírása az általános iskola felső tagozatosainak szól, és egy olyan mese megalkotására vonatkozik, amely a szegedi papucsot helyezi fókuszba. A téma tehát adott, na de hogy ez a mese kacagtató? Tanulságos? Hagyományokra építkező? Ezt mind a kis szerzőpalántákra bizzák.

Pályázók köre: a pályázatra két kategóriában lehet nevezni. A 4–6. évfolyamosok 2–4 oldal terjedelemben, míg a 7–8. évfolyamosok 3–6 oldal terjedelemben pályázhatnak.

Zsűri:

- Vészits Andrea – Móra Ferenc dédunokája, író, forgatókönyvíró, dramaturg
- Bárkányi Ildikó – a Móra Ferenc Múzeum főmuzeológusa, néprajzkutató
- Szögi Csaba – a Szegedi Papucsért Alapítvány elnöke, táncpedagógus, egyetemi adjunktus
- Kiss Ágnes – a Kövér Béla Bábszínház igazgatója, bábművész
- Schneider Jankó – a Kövér Béla Bábszínház művészeti vezetője, bábművész, rendező

Beküldési határidő: 2024. január 22.

További információ: <https://shorturl.at/ijvxN>

„Pár perc súlytalanság”

A Magyar Asztronautikai Társaság (MANT), a Galaktika és az Űrvilág támogatásával az ENSZ Világűr hét alkalmából pályázatot hirdet általános és középiskolás diákok számára.

A pályázó feladata: A pályázó feladata, hogy a „Pár perc súlytalanság” témakörben – olvasmányai, tanulmányai vagy egyéb források alapján, de önálló feldolgozásban – a kategóriának megfelelő alkotást készítsen.

Pályázók köre: A pályázaton egyénileg, illetve csapatban is részt lehet venni. A pályamunkákat határainkon túlról is várják! A pályázaton nem szerepelhet a MANT korábbi pályázataira készített pályamű.

A pályázónak (akár egyénről, akár csapatról van szó) választani kell egyet az alábbi feladatok közül:

- „A” Rajzolj! (Rajz, számítógépes grafika készítése)
- „B” Írj! (Dolgozat készítése)
- „C” Készíts! (Facebook-oldal, weboldal vagy blog készítése)
- „D” Vágj! (Videó)
- „E” Kísérletezz! (Videó és/vagy dolgozat készítése a kísérlet bemutatásáról)
- „F” Programozz! (Videó és/vagy dolgozat készítése a program működésének bemutatásáról)
- „G” Alkoss! (Ismeretterjesztő poszter vagy ismeretterjesztő prezentáció készítése)

Beküldési határidő: 2023. február 12.

További információk: <https://shorturl.at/fmoDW>

A Mi Kultúránk (AMiK) 2023 – pályázat rövidfilmfesztiválra nevezéshez

A Budapesti Művelődési Központ pályázati felhívása 10–30 év közötti fiatalok számára, a kultúra fogalmával kapcsolatos rövidfilmalkotások készítésére és beküldésére. A témák szabadon választhatók, de a pályázat kiírói örülnek, ha az alkotásokban szerepel, hogy az alkotó milyennek látja a mai világot, szűkebb-tágabb környezetét. A 2020-ban történt váratlan események kapcsán szívesen látjuk azokat a filmeket is, amik az elmúlt 2-3 év történéseire reflektálnak.

Korosztály:

- 10–14 év
- 15–18 év
- 19–30 év

Pályázati feltételek:

- a film korábbi AMiK fesztiválon még nem vett részt;
- a film 2013 után készült;
- az alkotók közül legalább egy személy 1993. december 31. után született;
- minimum 1, maximum 20 perces játékidő;
- nem magyar nyelvű alkotás esetén angol felirat szükséges;
- a pályázati videók csak jogdíjmentes, vagy Creative Commons licenccel, esetleg Epidemicsound-os zenét tartalmazhatnak;
- műfaji és technikai megkötés nincs.

Beküldési határidő: 2024. január 22.

További információk: <https://shorturl.at/tvwBI>

Régebbi lapszámainkat, cikkeinket megtalálják a

folyoiratok.oh.gov.hu
weboldalon

nkp

Tanulócsoportok
száma

5942

Hány okosfeladatsor
érhető el?

5885

Hány okosfeladat
érhető el?

69 000

Többek között az alábbi,
új NAT szerint
átdolgozott
okostankönyvek
érhetőek el a portálon:

- Magyar nyelv 7., 11.
- Irodalom 7., 11.
- Matematika 7., 11.
- Történelem 7., 11.
- Földrajz 7-8.
- Biológia 7-8.
- Kémia 7-8. I. kötet
- Fizika 7-8.
- Digitális kultúra 7., 11.
- Vizuális kultúra 7., 11.
- Etika 7.

23 767

okosfeladatot
készítettek
a felhasználók

2572

okosfeladatsort
készítettek
a felhasználók

161 900

a legmagasabb
egyéni látogatói szám
egy nap alatt

24 170

feladatot osztottak ki
a regisztrált pedagógusok
a tanulócsoportokban

76 310

regisztrált felhasználó
a portálon